

Center za
raziskovanje
javnega mnenja

Kardeljeva pl. 4, 1000 Ljubljana, Slovenija
tel.: +386 (0)1 58 05 105
fax: +386 (0)1 58 05 104

Politbarometer 6/2014

junij 2014

Projekt

"Javnomnenjske raziskave o odnosu javnosti
do aktualnih razmer in dogajanj v Sloveniji"
je longitudinalni projekt CJMMK, ki poteka od januarja 1995 dalje

Ljubljana, 24. 6. 2014

Politbarometer, junij 2014

Poročilo o raziskavi, ki je bila opravljena v dneh od 17. do 19. 6. 2014

V dneh od 17. do 19. junija 2014 smo opravili prvo (eksperimentalno) meritev stališč v okviru programa Politbarometer 2014¹. Tokratna meritev je potekala v zoženem obsegu longitudinalnega dela raziskave Politbarometer, aktualno povpraševanje pa je bilo osredotočeno na problematiko strankarskih preferenc v času pred sprožitvijo formalne volilne kampanje v okviru predčasnih volitev poslancev v Državni zbor 13. julija 2014.

V tem poročilu na kratko prikazujemo izbrane preseke iz raziskovalnega gradiva; pri vprašanjih iz longitudinalnega programa PB so rezultati podani tudi v medčasovnih primerjavah; analiza vsebuje nekatere strukturne prikaze. Dodani so grafični prikazi, ki ilustrirajo strukturne razlike v opredeljevanju ter časovne premike glede na predhodne meritve. Medčasovne primerjave so glede na odmik zadnje predhodne raziskave (november 2013) okrnjene. Končno poročilo je dostopno na domači strani www.cjm.si.

¹ Longitudinalni projekt Politbarometer, ki poteka nepretrgoma od januarja 1995, je v obdobju od januarja 2006 do jeseni 2010, po odločitvi takratne Janševe vlade zgubil financerja (enostranska odpoved pogodbe s strani UVI). Od 1. 10. 2010 dalje je PB potekal na osnovi pogodbe o financiranju Ciljnih raziskovalnih programov Vlade Republike Slovenije. V novem projektnem okviru naj bi raziskava potekala do oktobra 2013, vendar se je z nastopom t.i. druge vlade J. Janše sofinanciranje ponovno enostransko prekinilo.

Politbarometer junij 2014 je potekal v dneh od 17. do 19. junija 2014; na osnovi vzorca telefonskih naročnikov smo zajeli 758 polnoletnih oseb, prebivalcev Republike Slovenije, in z njimi izvedli telefonski intervju s pomočjo standardiziranega vprašalnika. Vzorčenje je potekalo iz vzorčne baze (BN=3481), ki je bila izčrpana do 22%. Telefonske intervjuje Politbarometra 6/14 je izvajalo 22 izšolanih anketarjev CJMMK, povprečni čas trajanja intervjuja (računalniška meritev) je bil 10 minut, medtem ko je bil skupni bruto čas trajanja ankete 400 ur. Zasnovo vprašalnika PB6/14, kontrolo izvedbe in pripravo poročila je opravila skupina CJMMK: red. prof. dr. Niko Toš, doc. dr. Slavko Kurdija, Živa Broder, univ. dipl. soc., Rebeka Falle Zorman, univ. dipl. soc., mag. Tina Vovk in May Doušak, abs. informatike.

V junijski meritvi (2014) smo v zaradi skrajno oteženega dostopa do respondentov uvedli spremembo pri postopku izbire ciljnih oseb. Odločili smo se za vstopni filter, ki intervenira v kvote pri spolu in starosti. Že dalj časa beležimo večje pristranosti v strukturi realiziranih vzorcev pri telefonskih anketah, ki so posledica dejstva vse večje odsotnosti fiksnih telefonov po slovenskih gospodinjstvih. Dodatna težava je tudi razmeroma neugoden čas izvedbe ankete v že počitniškem času, ki prav tako značilno vpliva na pristranost v vzorčni strukturi. Vse skupaj je pred nas postavilo razmislek o možnih alternativah klasičnemu naključnemu izbiranju ciljnih oseb (pravilo zadnjega rojstnega dne). Meritev je na podlagi teh in nekaterih drugih okoliščin (vsebina, obseg) opredeljena kot eksperimentalna in je v večjem delu namenjena analizi kvalitete in oceni dometa obstoječe metodologije, ki ji čas in okoliščine, ki vplivajo na dostop in potek telefonske komunikacije, niso preveč naklonjene.

Poročilo vsebuje popoln pregled postavljenih vprašanj in dobljenih odgovorov – v prilogi. V nadaljevanju podajamo pregled najznačilnejših ugotovitev v opisni, grafični ali numerični obliki. Vsa vprašanja in merila v gradivu so povzeta v izvorni obliki. Ker gre v večini primerov za ponavljajoče se meritve, podajamo poleg aktualne meritve še pregled prejšnjih meritev. Prikazi in analize podatkov temeljijo na sistemu vzorčnih uteži, ki zmanjšujejo pristranost in napake v rezultatih kot posledice vzorčenja.

Vsebina

1.0 Kazalci splošnega (ne)zadovoljstva

- 1.1 Izjave o »srečnosti«
- 1.2 Zadovoljstvo s svojim življenjem
- 1.3 (Ne-)zadovoljstvo z materialnimi razmerami
- 1.4 (Ne-)zadovoljstvo z demokracijo
- 1.5 Strah pred izgubo zaposlitve
- 1.6 Zaznava izhoda iz krize
- 1.7 Indeks (ne-)zadovoljstev (pesimizem/optimizem)

2.0 (Ne)zaupanje v vlado in (ne)zaupanje v osrednje državne in druge institucije

- 2.1 (Ne)zaupanje v vlado
- 2.2 (Ne)zaupanje v osrednje državne in druge institucije

3.0 Opredeljevanje do strank: strankarske preference

- 3.1 Levo-desno samo-opredeljevanje
- 3.2 Pretekla volilna opredeljevanja
- 3.3 Udeležba na volitvah
- 3.4 »Volil bi«
- 3.5 Strankarske preference
- 3.5 Izbire med možnimi mandatarji

4.0 Preferenčna opredeljevanja: prehajanje med strankami

5.0 Aktualno vprašanje: prodaja državnih podjetij

1.0 Kazalci splošnega (ne)zadovoljstva

Na tem mestu prikazujemo rezultate meritev na osnovi »indikatorjev zadovoljstva«, ki vključujejo:

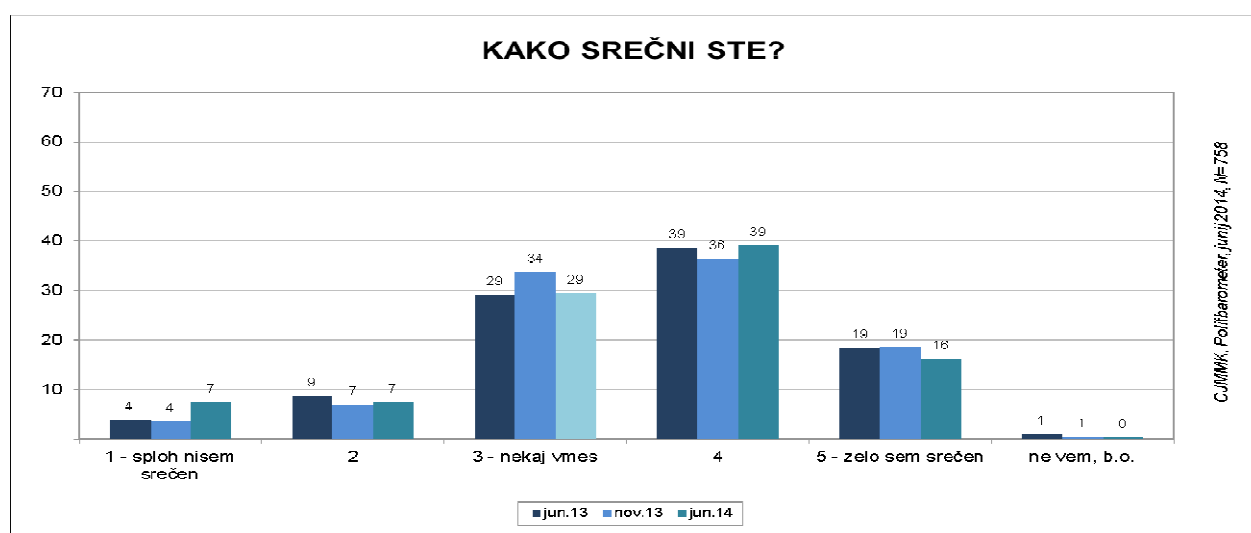
- izražanje osebne srečnosti,
- zadovoljstvo z življenjem,
- zadovoljstvo z materialnimi razmerami,
- zadovoljstvo z demokracijo,
- skrb pred izgubo zaposlitve.

1.1 Izjave o »srečnosti«

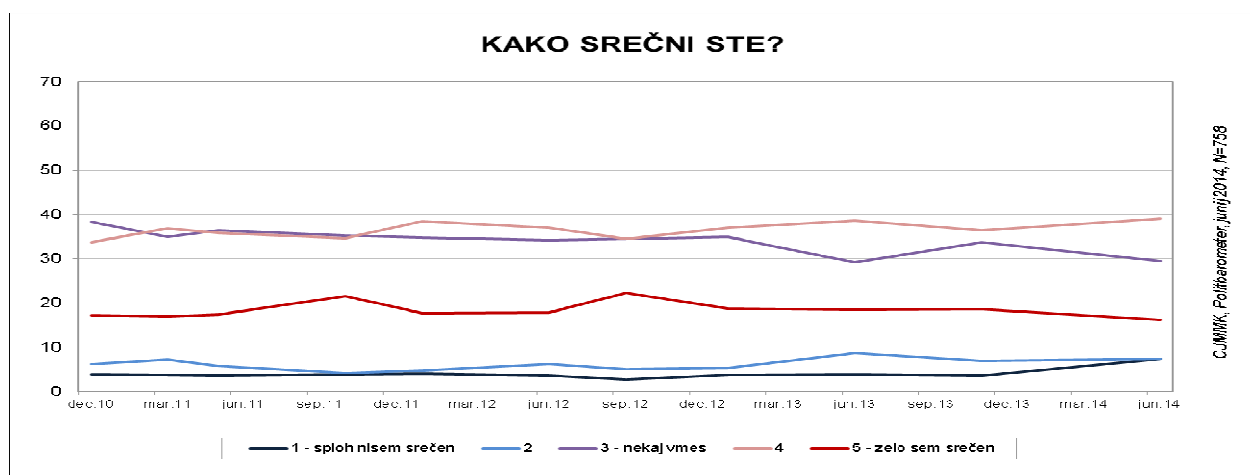
Rezultati meritve »srečnosti« v medčasovnih primerjavah so prikazani v grafih 1 in 2. Tokratna meritev ne kaže bistvenih odmikov od predhodnih. Analiza potrjuje razlagam, ki smo jih podali v predhodnih poročilih Politbarometra.

Iz grafa 1 lahko vendarle razberemo, da se je v preseku november 2013 – junij 2014 delež (ne-)srečnih povzpел (iz 4% na 7%) in delež zelo srečnih upadel (iz 19% na 16%). Daljše časovne primerjave kažejo na doslej najvišji vzpon deleža (ne-)srečnih, medtem ko delež zelo srečnih ostaja v povprečjih. Analiza dalje pokaže, da je značilno povišan delež nesrečnih med le osnovnošolsko izobraženimi (17%), med upokojenci (14%) in brezposelnimi (13%), medtem ko je značilno več srečnih med najmlajšimi (do 30 let: 30%), levo opredeljenih (20%) itd.

Graf 1

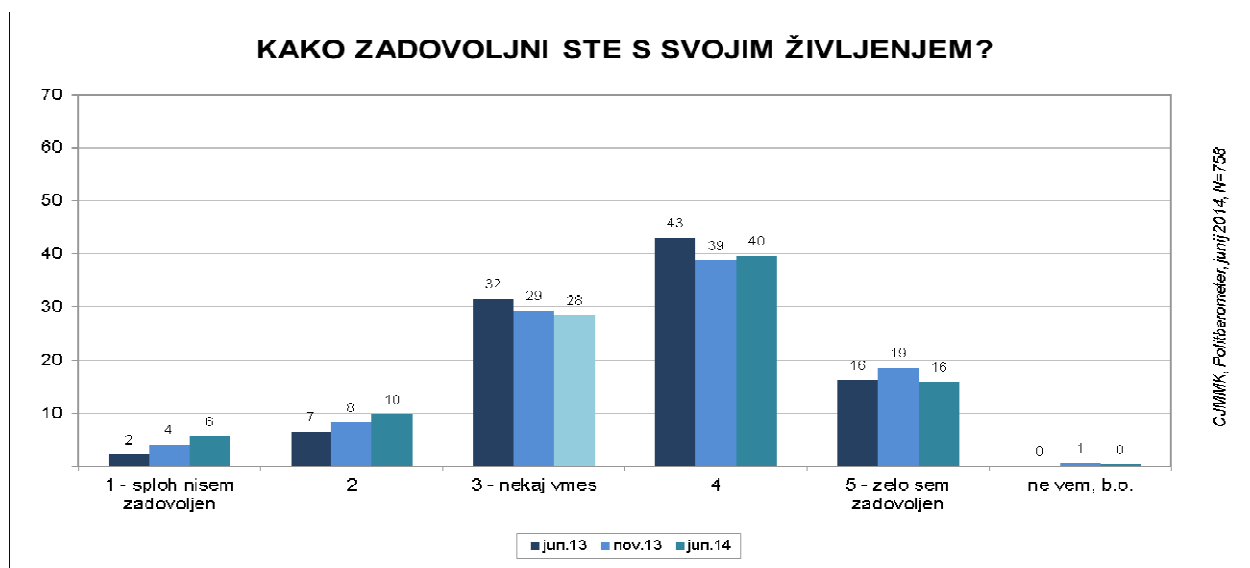
Graf 2

1.2 Zadovoljstvo s svojim življenjem

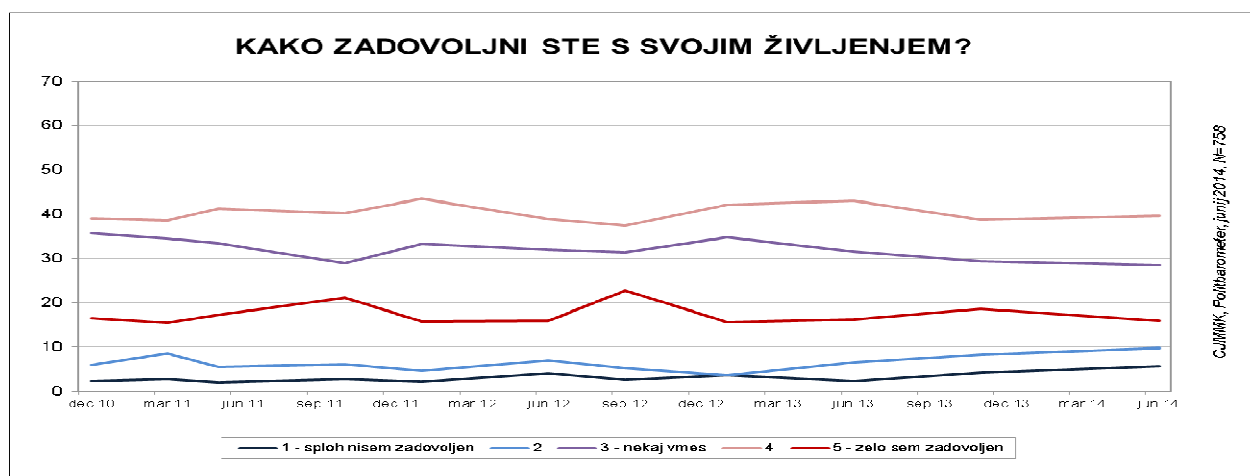
Podobno kot pri izrekanju srečnosti tudi pri izražanju zadovoljstva »s svojim življenjem« glede na predhodne meritve ne opazimo velikih premikov. Večina respondentov (56%) izraža zadovoljstvo in manjši del (16%) nezadovoljstvo. Pri tem delež zadovoljnih glede na predhodno meritev (november 2013) le neznatno upade (iz 58% na 56%), delež nezadovoljnih pa vendarle značilno naraste (iz 12% na 16%) (graf 3).

Graf 3

Daljše medčasovne primerjave pokažejo, da izražanje (ne-)zadovoljstva ostaja v povprečjih.

Graf 4

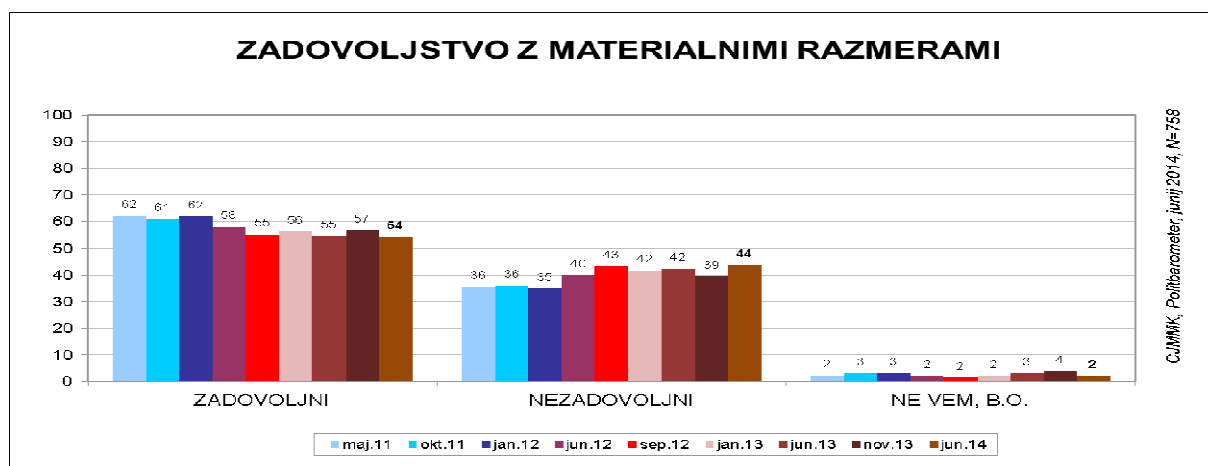

Analiza tokratne meritve potrdi predhodna opažanja, da so med bolj nezadovoljnimi le osnovnošolsko izobraženi (26%), najstarejši (18%), brezposelni (26%), upokojenci (23%), pa tudi skupina, ki se »zagotovo ne bo udeležila volitev« (24%). Med bolj in najbolj zadovoljnimi pa izstopajo srednje in visoko izobraženi (67%), študentje, dijaki (72%), levo opredeljeni (65%) itd.

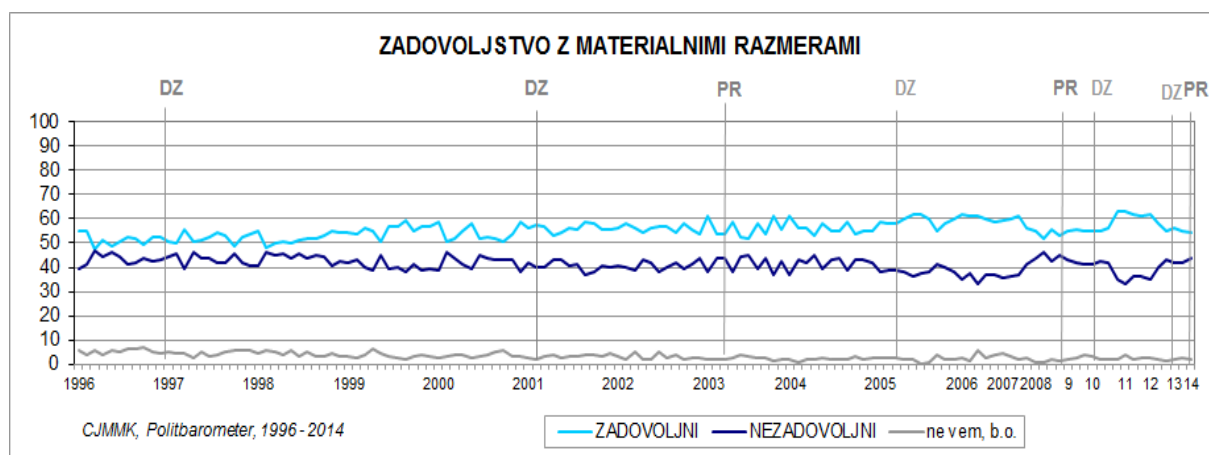
1.3 (Ne-)zadovoljstvo z materialnimi razmerami

Tudi kazalec zadovoljstva z materialnimi razmerami v bližnji časovni primerjavi pokaže neznameniten premik. Od novembra lani delež zadovoljnih upade (iz 57% na 54%) in delež nezadovoljnih naraste (iz 39% na 44%). Opazimo torej (graf 5), da se »škarje« vse bolj zapirajo in da delež nezadovoljnih z materialnimi razmerami postopoma, a vztrajno narašča. Po kritičnosti presoj se torej približujemo obdobju 1996–1998, torej času prvih tranzicijskih let (graf 6).

Graf 5

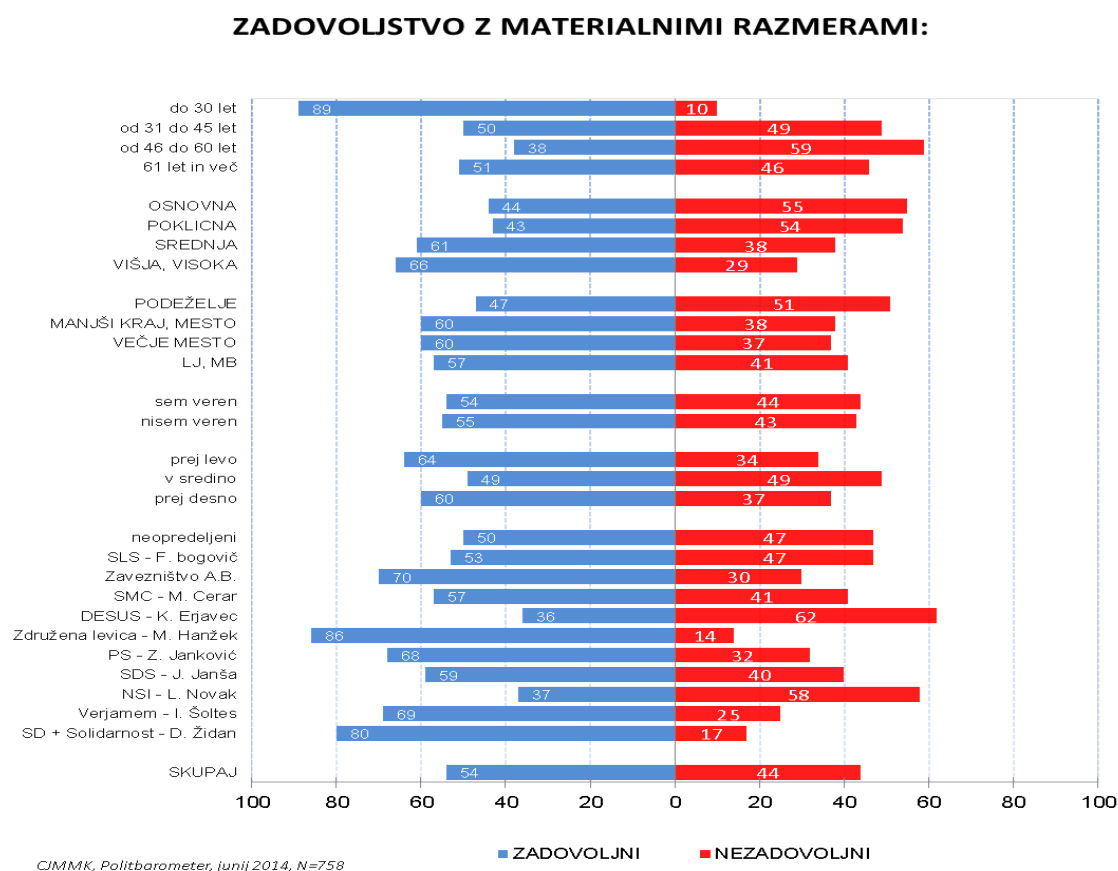

Graf 6

Analiza (graf 7) pokaže, da so dosti bolj kot v povprečju z materialnimi razmerami zadovoljni najmlajši (do 30 let: 89%), višje in visoko izobraženi (66%), levo usmerjeni (64%) ter prebivalci manjših in večjih mest (60%). Med najbolj nezadovoljne pa štejejo respondenti od 46 do 60 let (59%), le osnovno in poklicno šolani (55%; 54%), podeželani (51%), preferenti DESUS (62%) itd. Podobne povezave razkrivajo tudi starejše raziskave.

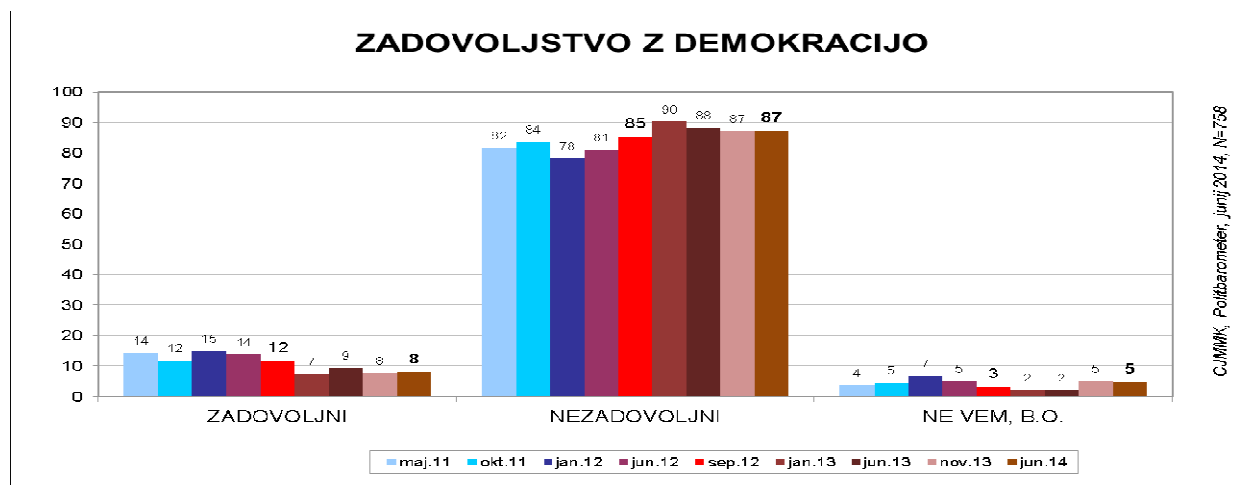
Graf 7

1.4 (Ne-)zadovoljstvo z demokracijo

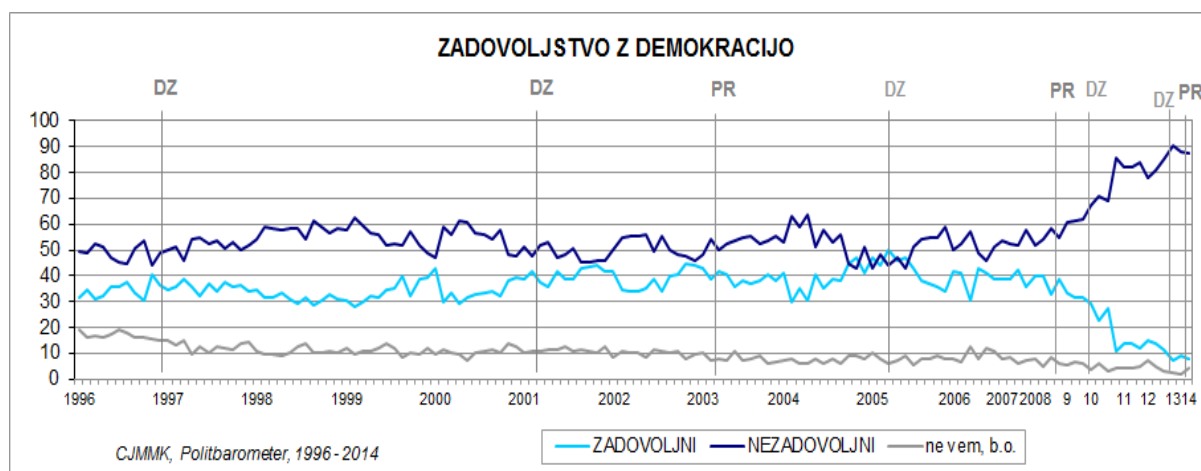
»Zadovoljstvo z demokracijo« je najbolj občutljiv kazalec politične klime v Sloveniji. Kratkoročne primerjave 2011–2014 (graf 8) ne kažejo značilnih premikov. V tem obdobju velja večkrat v poročilih PB izpisana ugotovitev, da nosilci vlog v političnem sistemu in ključne ustanove doživljajo popolno delegitimizacijo. Ob tokratni junijski meritvi je z delovanjem demokracije zadovoljnih vsega 8% in nezadovoljnih kar 87%. Izmerjeno nezadovoljstvo ustreza povprečnemu stanju v letu 2013, sicer pa je nakazan trend v izražanju nezadovoljstva kot prevladujoče ocene razmer v delovanju političnih institucij prisoten in naraščajoč vse od konca leta 2006 dalje.

Graf 8

V začetku t.i. Pahorjeve vlade se sicer ostrina ocen umiri in nato v letu 2011 ostri do skrajnosti, ki jo dosežemo z zadnjimi meritvami (graf 9).

Graf 9

Gornji graf jasno kaže, da je v vsem obdobju opazovanj od leta 1996 dalje sicer bolj ali manj izrazito prevladalo nezadovoljstvo nad zadovoljstvom z demokracijo, dalje, da je v začetnem

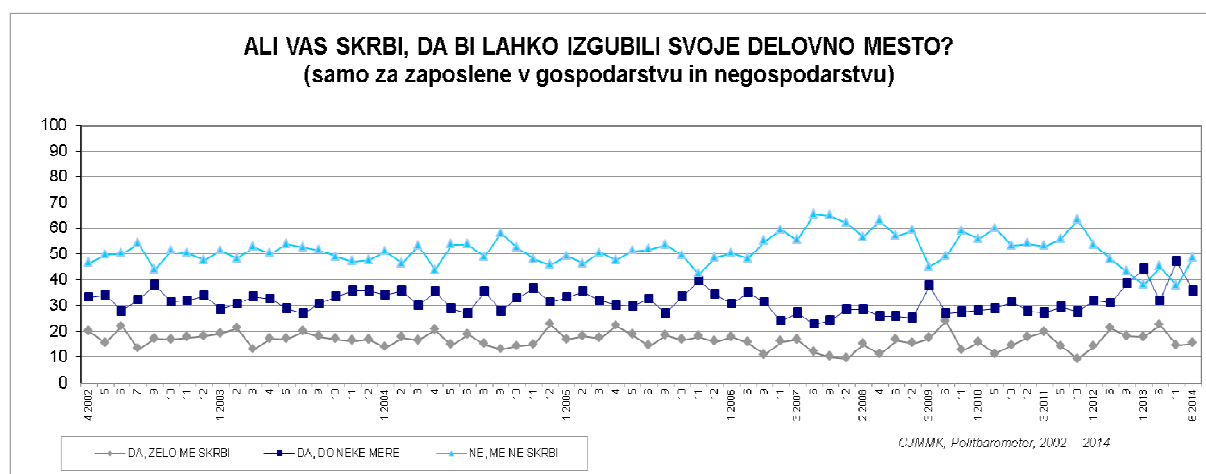
obdobju t.i. Janševe štiriletne vlade, neposredno po njenem nastopu, delež nezadovoljnih upadel in delež zadovoljnih narasel do njune izenačitve, potem pa je že v drugem letu mandata te vlade v vzponu, ki doseže višek (kot skrajno nezadovoljstvo) v obdobju 2011–2014.

Glede na visok delež odmerjenih nezadovoljnih nam analiza seveda ne more pokazati nič značilnega. Pa vendar so med zadovoljnimi bolj nizko izobraženi (11%), dijaki, študenti (14%), najmlajši (16%), prej desno usmerjeni (12%) itd. Popolno nezadovoljstvo z demokracijo pa kažejo starejši respondenti (od 46% do 60let: 96%), višje, visoko izobraženi (91%), samozaposleni (96%) itd.

1.5 Strah pred izgubo zaposlitve

Graf 10 ilustrira izražanje zaskrbljenosti glede izgube delovnega mesta. Očitno je, da izražanje kritičnosti do političnega sistema ne sovпада z nesigurnostjo glede izgube delovnega mesta. Seveda pa je delež »ogroženih« vseskozi bolj ali manj stabilen (med 15% in 20% zajete populacije) in značilno višji delež zaposlenih, ki je vreden kritične presoje.

Graf 10

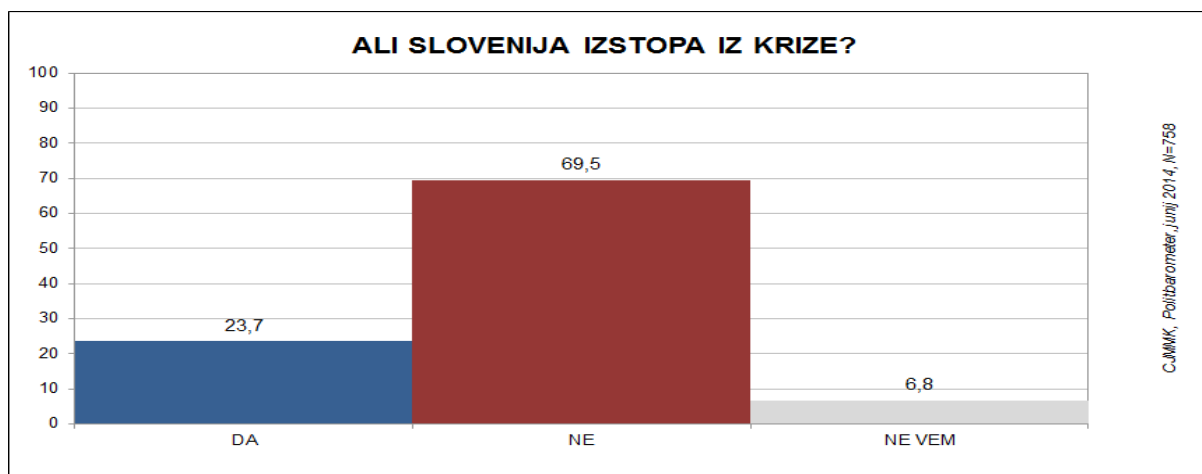

1.6 Zaznava izhoda iz krize

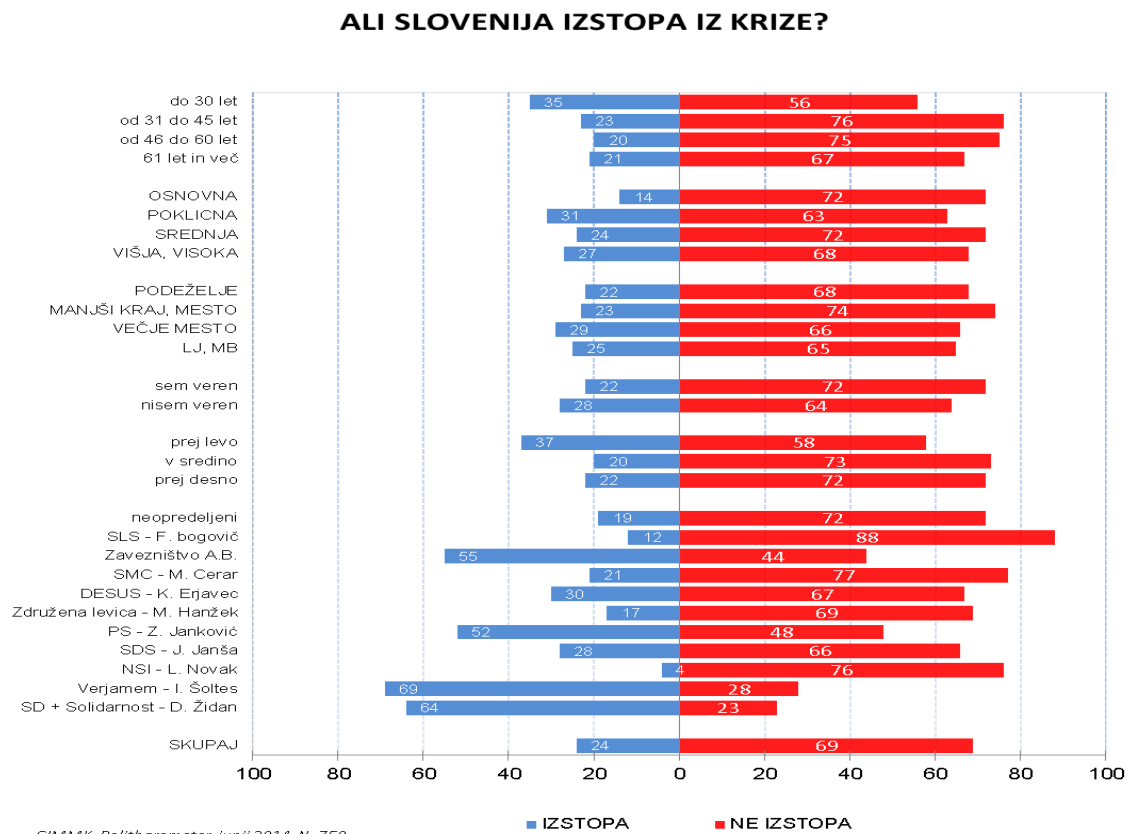
Ob tokratni meritvi smo postavili vprašanje: »Nedavno objavljeni podatki Urada za makroekonomske analize kažejo, da je Slovenija po daljšem obdobju zabeležila rast, ki naj bi se po nekaterih napovedih nadaljevala. Ali so to po vašem mnenju že znaki, da Slovenija počasi izstopa z krize, ali ne?« Dobljeni odgovori so prikazani v grafu 11. Pokaže se, da značilen del respondentov (24%) meni, da je Slovenija na poti iz krize, velika večina (69%) pa, da ne izstopa iz krize. Analiza (graf 12) pokaže, da optimistična ocena izstopa med najmlajšimi (do 30 let: 35%), med poklicno (31%), pa tudi višje in visoko šolanimi (27%), med prebivalci večjih mest (29%), pa tudi Ljubljane in Maribora (25%), med nevernimi

(28%) in še posebej med levo opredeljenimi (37%) itd. Bolj kritične oz. pesimistične kot v povprečju pa so skupine le z osnovno (72%) in srednjo šolo (72%), iz manjših krajev (74%), desno in sredinsko opredeljeni (72%, 73%), verni (72%) in še posebej preferenti SLS (88%). Optimistična ocena izstopa med preferenti SD (64%), začuda pa tudi med preferenti SDS (52%).

Graf 11

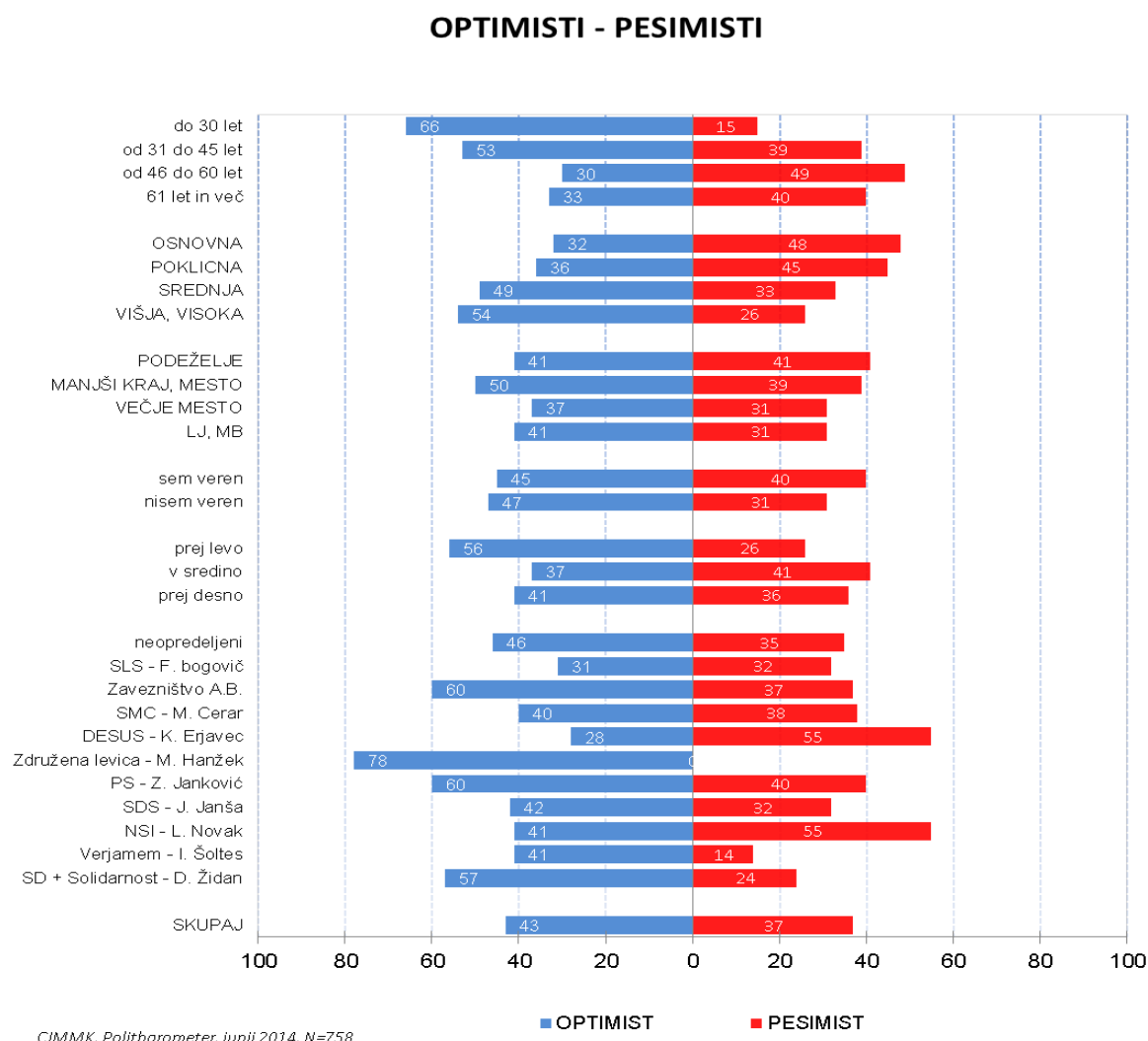
Graf 12

1.7 Indeks (ne-)zadovoljstev (pesimizem/optimizem)

Rezultate meritev petih zgoraj prikazanih kazalcev (ne-)zadovoljstva smo strnili v »indeks (ne-)zadovoljstva« (v obsegu 0 do 5). Strnjen prikaz (1+2) optimisti; 4+5 (pesimisti) je podan v grafu 13. Razmerje v deležih optimistov (43%) in pesimistov (37%) je uravnano. Z daleč večjim deležem optimistov, torej bolj srečnih, bolj zadovoljnih itd. izstopajo najmlajši (do 30 let: 66%) in mladi (od 31 do 45 let: 53%), višje in visoko šolani (54%), prebivalci manjših krajev in mest (50%), neverni (47%), levo opredeljeni (56%) itd. Večji delež nezadovoljnih, pesimistov, pa označujejo predvsem skupine starih 46 do 60 let (49%), le z osnovno (46%) in poklicno šolo (45%), sredinsko opredeljenih (41%) itd.

Graf 13

2.0 (Ne)zaupanje v vlado in (ne)zaupanje v osrednje državne in druge institucije

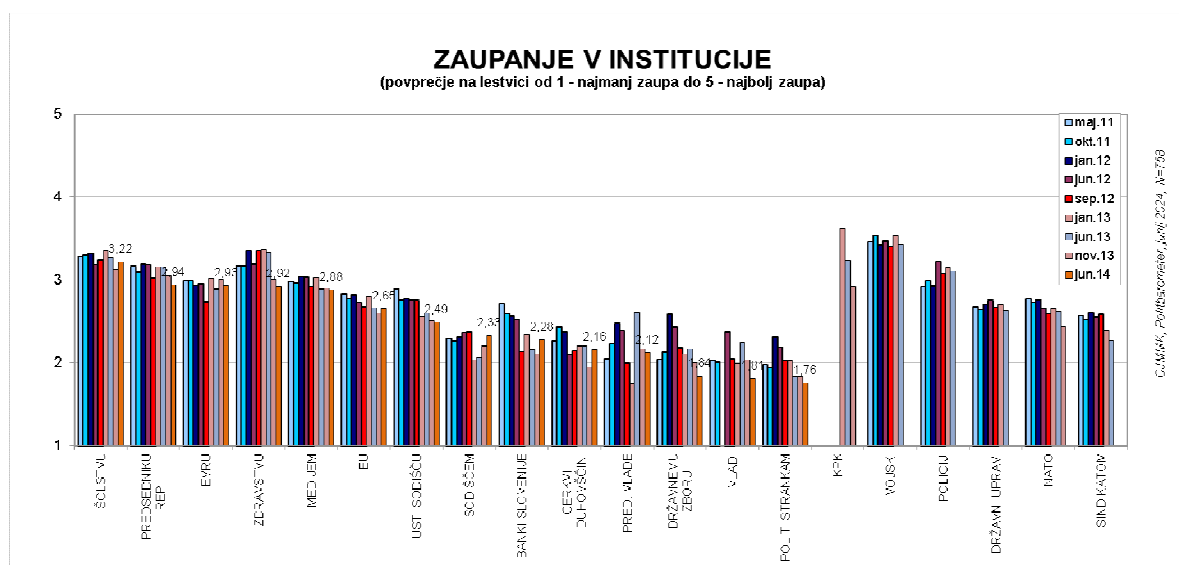
2.1. (Ne)zaupanje v vlado

Ob tej meritvi glede na odstop vlade nismo ponovili običajna vprašanja o podpori vladi. Omejujemo se samo na longitudinalni nabor iz obsega »zaupanja«, ki daje aktualno sliko in omogoča medčasovne primerjave. V tem okviru opazujemo zaupanje vladi, predsedniku/ci vlade, državnemu zboru in predsedniku republike. Rezultati tokratne meritve so prikazani v grafu 14. Vse opazovane osebe, tudi politične stranke, so na dnu ranga zaupanja oz. so na najnižji točki v obsegu PB meritev. To velja tudi za predsednika republike. Do političnih strank izstopa popolno nezaupanje (76%), enako tudi do vlade (75%) in državnega zbora (71%); le da slednjima le posamezniki (2% do 4%) izrekajo zaupanje. Aktualno zaupanje predsednici vlade dosega 13% vzorca, nezaupanje pa 61%, medtem ko v odnosu do predsednika republike še vedno prevlada izraženo zaupanje (35%) nad nezaupanjem (32%). Analiza opredeljevanj do predsednice vlade nakaže nekaj pričakovanih odstopanj: več zaupanja kot v povprečju izražajo levo opredeljeni (26%), višje in visoko izobraženi (16%), upokojenci (22%) itd; z najvišjimi odmerki nezaupanja pa izstopajo desno samoopredeljeni (70%), preferenti SDS (76%) in NSI (90%) itd. Bolj razgibano sliko pokaže analiza izražanja zaupanja predsedniku republike. Od povprečnega zaupanja (35%) oz. nezaupanja (31%) s povišanimi deleži zaupanja izstopajo le osnovnošolsko izobraženi (44%) in poklicno šolani (43%), verni (39%) ter preferenti SDS (41%), SD (61%) itd. Pokaže se, da z najvišjo mero nezaupanja izstopajo respondenti iz starostne skupine 31 do 45 let (42%), višje in visoko izobraženi (42%), zaposleni v negospodarstvu (38%), prebivalci Ljubljane in Maribora (46%), neverni (41%) itd.

Da so možnosti za izrekanje zaupanja izčrpane in da ne razkrijemo razlik v izražanju zaupanja po opazovanih socialnih kategorijah, ilustrirata grafa 15 in 16.

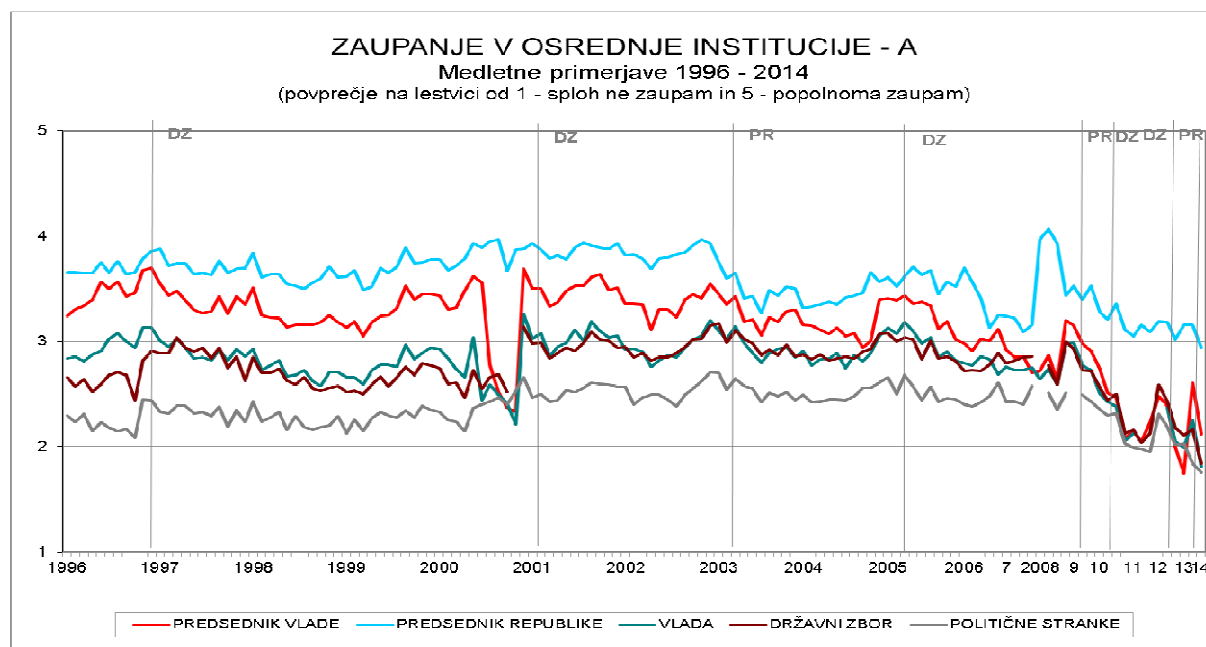
Bližnje časovne primerjave v izražanju zaupanja ilustrira graf 17. Pri vseh v opazovanje vključenih državnih institucijah so tokratne odmere najnižje.

Graf 17

Nakazane negativne trende potrjujejo tudi dolgoročne primerjave (graf 18). Na osnovi prikazanih trendov se le dodatno potrdi potek delegitimizacije osrednjih organov oblasti. To velja tako za politične stranke, za državni zbor, za vlado, za predsednika vlade in tudi za predsednika republike. Le-ta se v rangi opazovanih institucij (glej grafa 14 in 17) umesti nizko oz. najnižje (srednja vrednost 2.94).

Graf 18

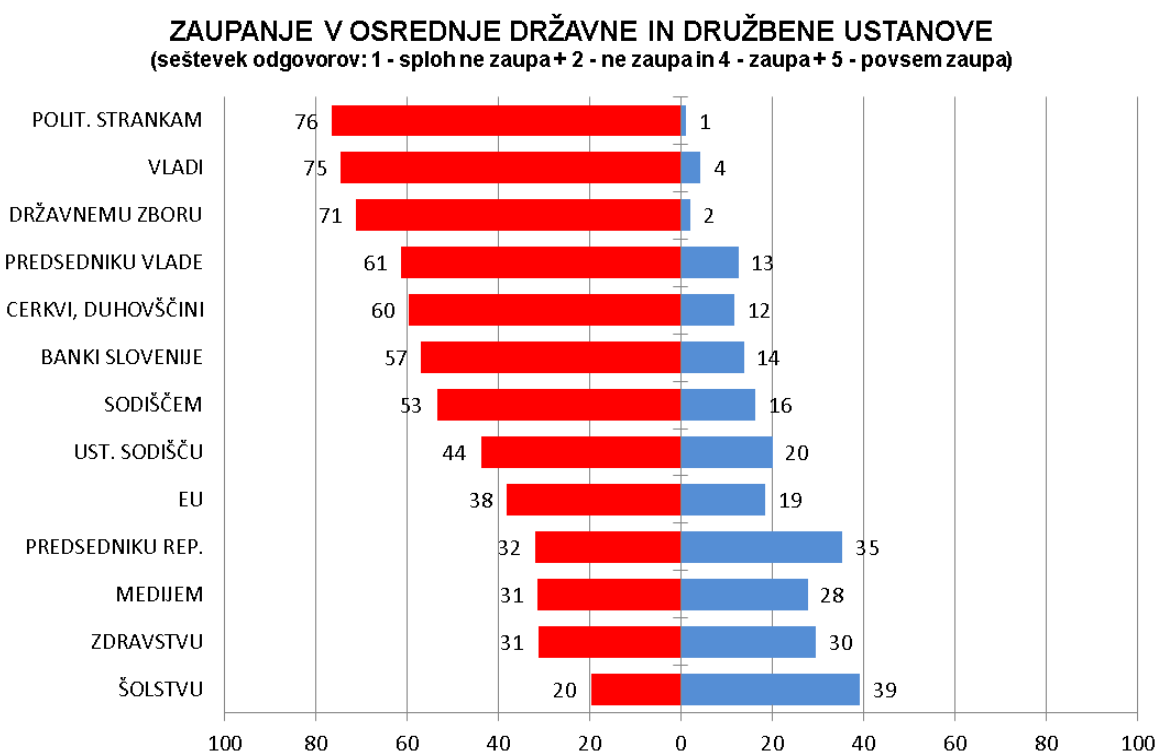

2.2 (Ne)zaupanje v osrednje državne in druge institucije

V grafih 14 in 17 so prikazane umestitve preostalih osrednjih družbenih in državnih ustanov v rang zaupanja. Prejkoslej se visoko, celo tokrat najvišje (3.22), uvrsti šolstvo, za njim pa evro, zdravstvo, mediji, EU in Ustavno sodišče. Za nekatere od teh ustanov velja, da se uvrščajo stabilno, za druge npr. zdravstvo in Ustavno sodišče, da se jim zaupanje zmanjšuje. Za razliko od Ustavnega sodišča, ki je sicer še vedno uvrščeno višje (2.49), opazimo naraščanje izrazov zaupanja sodiščem iz nizke na višjo raven (2.33). Nezaupanje v Ustavno sodišče in redna sodišča je še vedno prevladujoče, teza o »krivosodstvu« in delovanje sodišč v zadnjem času pa vpliva prej na naraščanje zaupanja kot obratno.

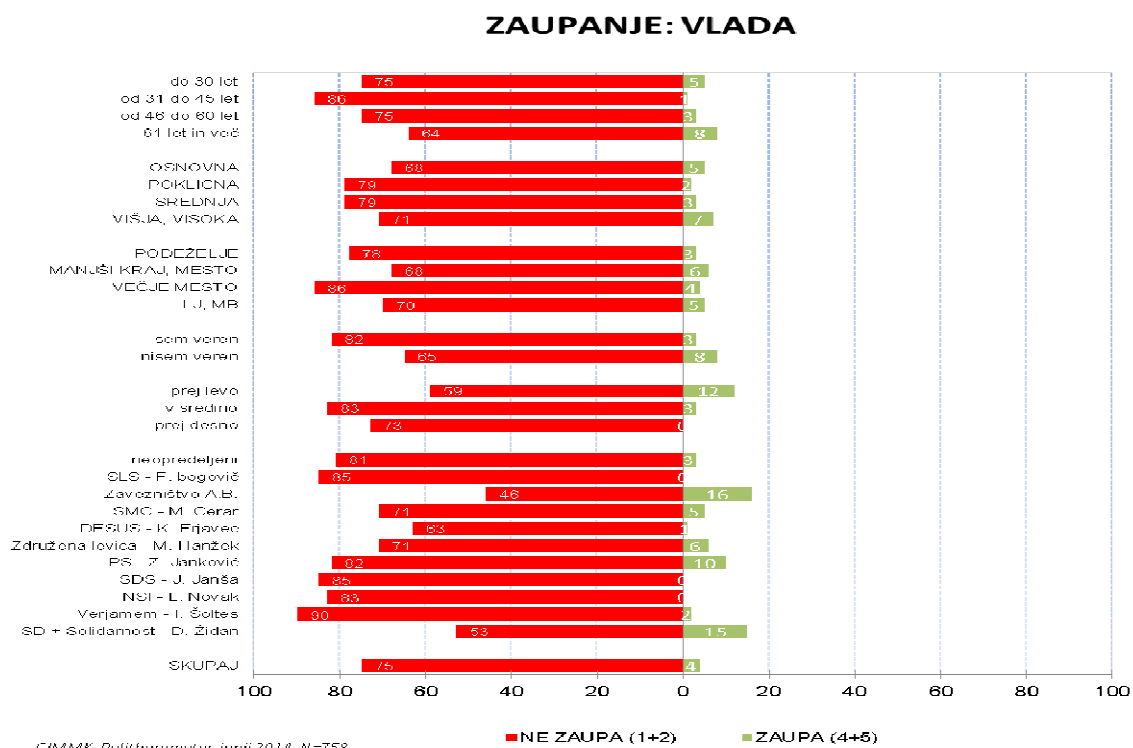
O časovnem poteku izražanja zaupanja govorijo prikazi od 19 do 22.

Graf 14

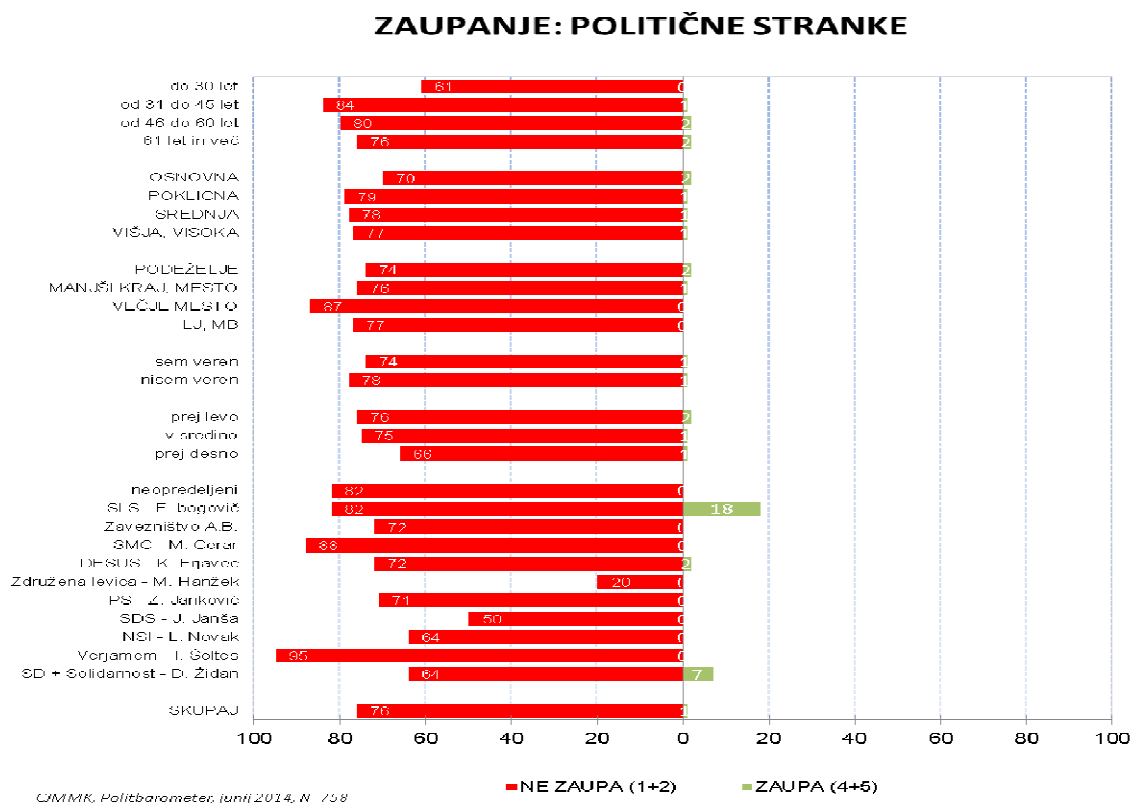

CJMMK, Politbarometer, junij 2014, N=758

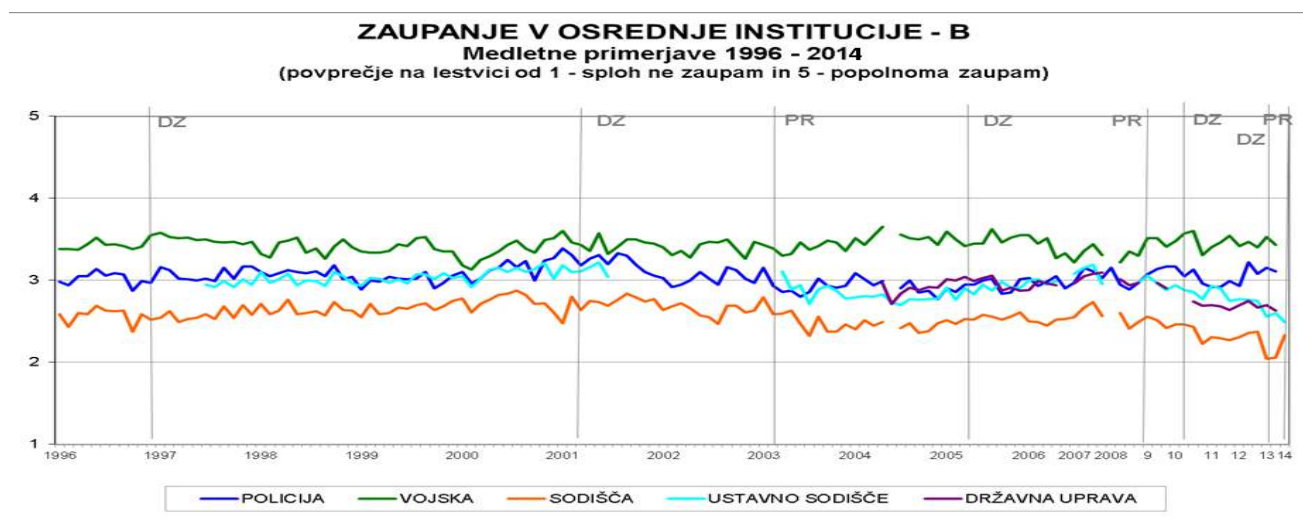
Graf 15

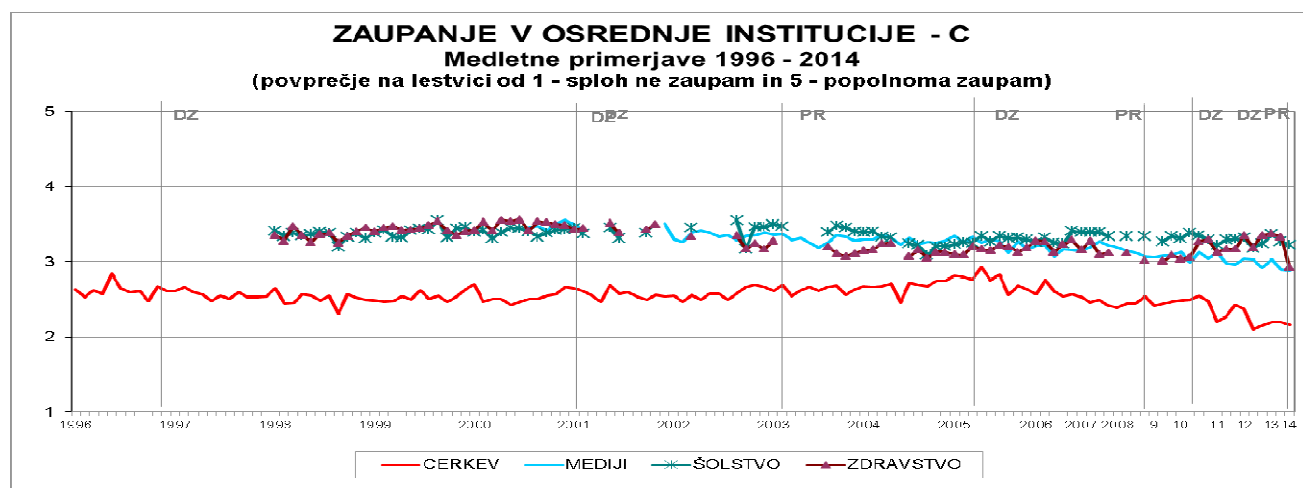
Graf 16

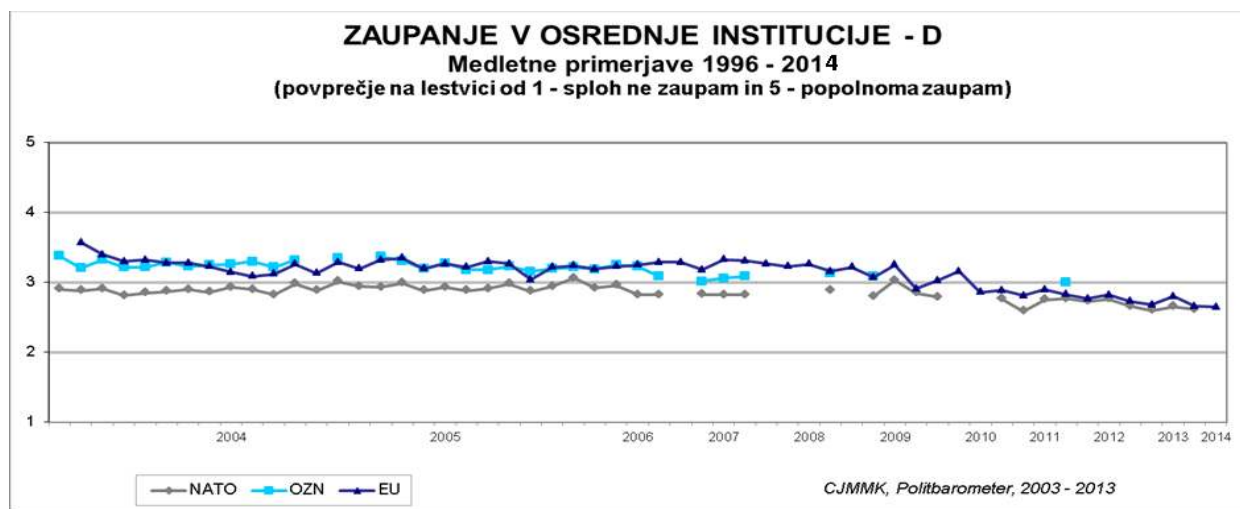
Graf 19

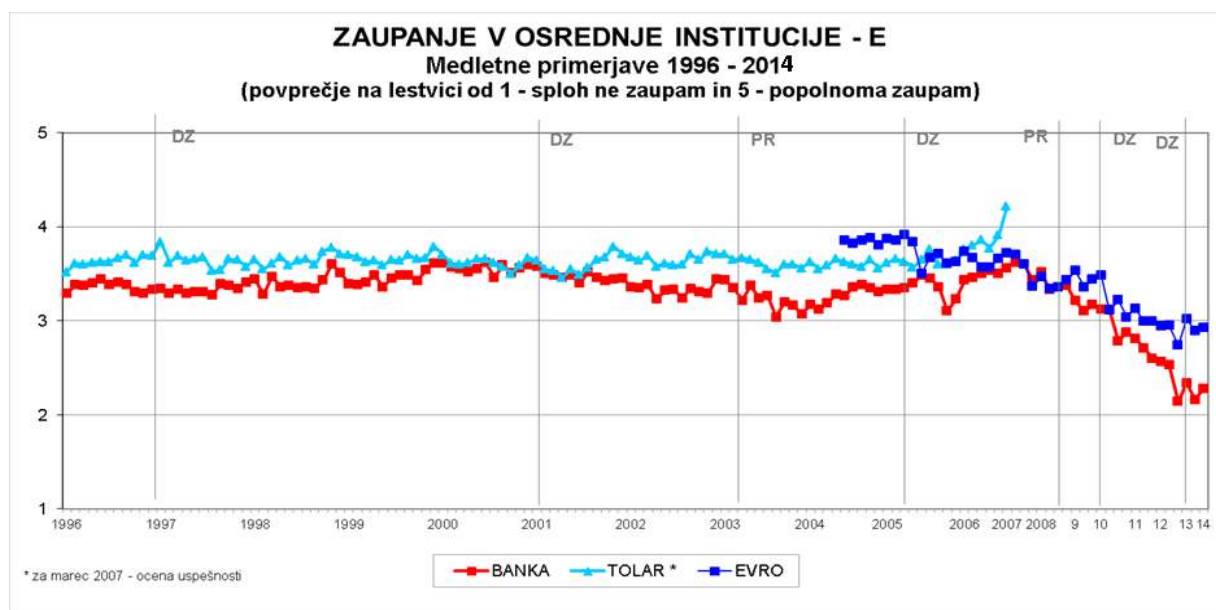
Graf 20

Graf 21

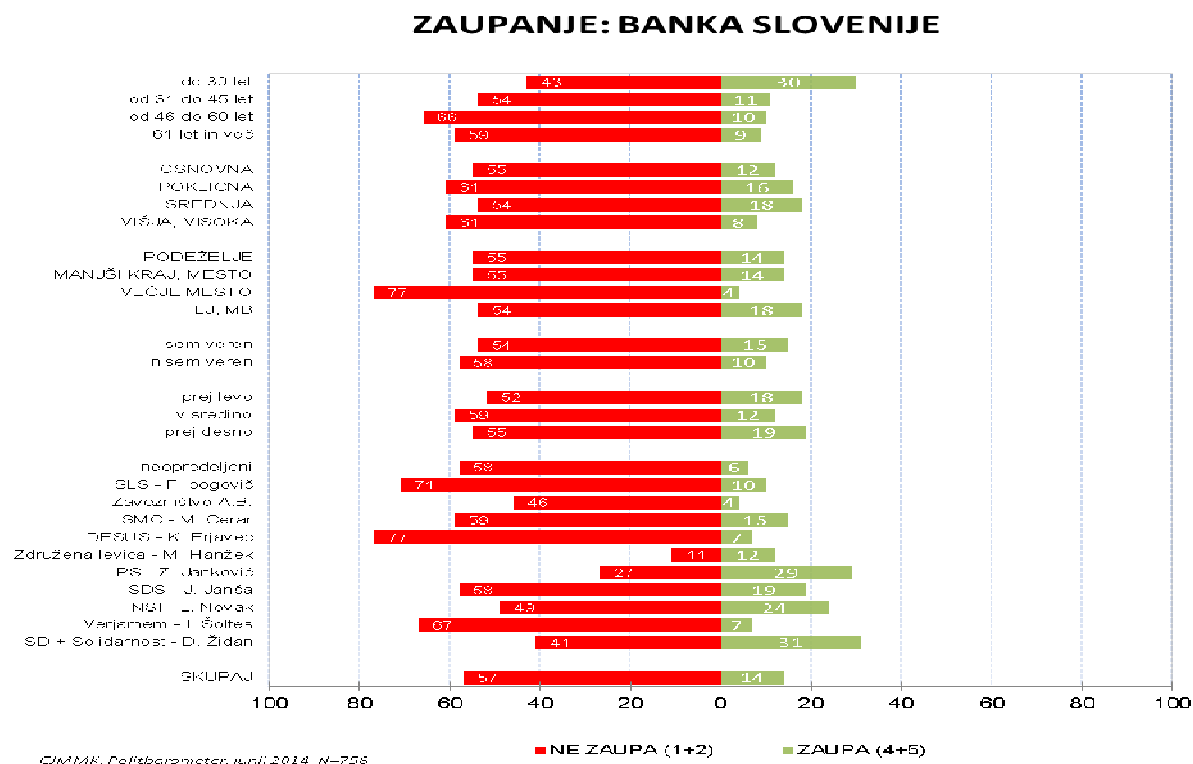
Graf 22

V ilustracijo dodajamo še strukturne prikaze izražanja zaupanja v banko ter cerkev in duhovščino. Kako poteka izražanje zaupanja v banko, ilustrira graf 22. Jasna je tendenca upadanja zaupanja od leta 2008 dalje; odmerki v letih 2012–2014 pa predstavljajo dno. Finančna kriza se torej jasno izraža tudi v odnosu ljudi do bančnega sistema. Sočasno upada tudi zaupanje v evro, vendar z bistveno manjšo intenzivnostjo kot to velja za odnos do Banke Slovenije. Med vsemi opazovanimi institucijami pa banka in evro še vedno zasedata sorazmerno visoko mesto v rangi.

Analiza (graf 23) pokaže, da so najbolj skeptični v odnosu do banke višje in visoko izobraženi, respondenti iz starostne skupine 46 do 60 let, sredinsko opredeljeni itd. Največ zaupanja v Banko Slovenije pa izrekajo najmlajši (do 30 let), srednje in poklicno šolani itd.

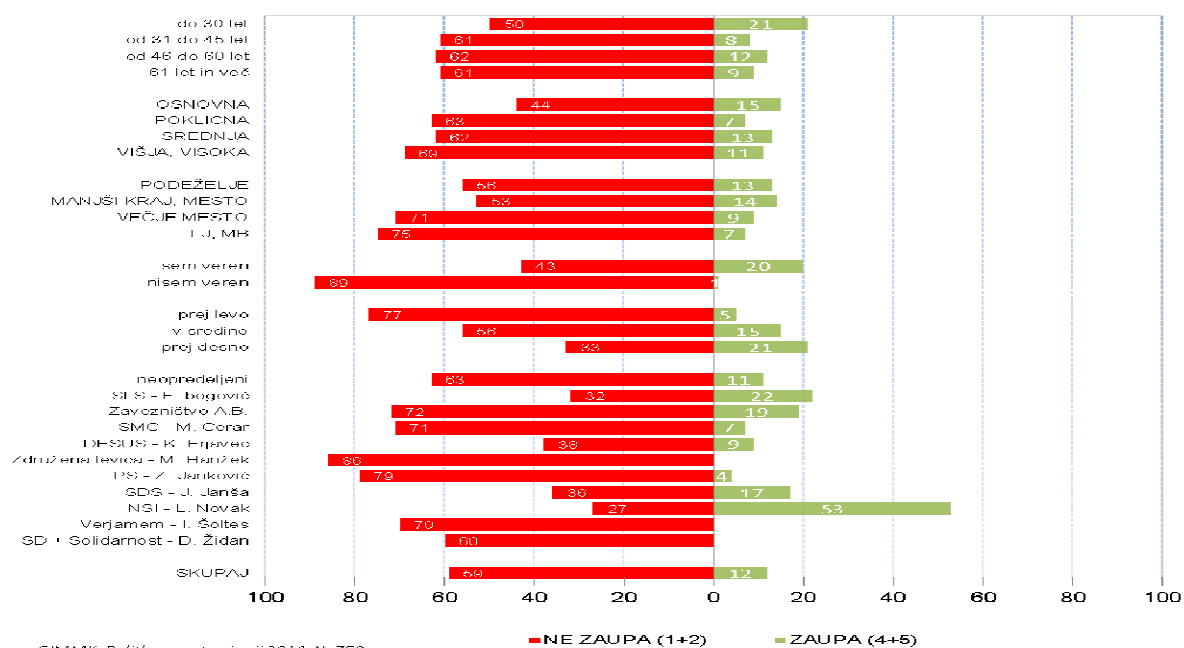
Graf 23

Graf 24 ilustrira izražanje zaupanja do cerkve in duhovščine. Predhodni prikazi (grafi 14, 17, 20) pokažejo nizko oz. najnižjo uvrstitev cerkve. Analiza pa pokaže manj izrazita odstopanja. Več zaupanja kot v povprečju izrekajo najmlajši (21%), le z osnovno šolo (15%), prebivalci iz podeželja in manjših krajev (13%, 14%), verni respondenti (20%), sredinsko (15%) in desno samouvrščeni (21%), preferenti SLS (22%), SDS (17%) itd. Iz povprečij najbolj izstopa preferenčna skupina NSI, ki izreka zaupanje v cerkev in duhovščino na ravni 53%; to je edina skupina, pri kateri izražanje zaupanja močno presega izraženo nezaupanje. In vendar se potrdi vtis, da se po deležu nezaupanja in nizki ravni zaupanja cerkev z duhovščino umešča v skupino političnih institucij, skupaj z državnim zborom, vlado in političnimi strankami – na dno ranga zaupanja.

Graf 24

ZAUPANJE: CERKVI IN DUHOVŠČINI

3.0 Opredeljevanje do strank: strankarske preference

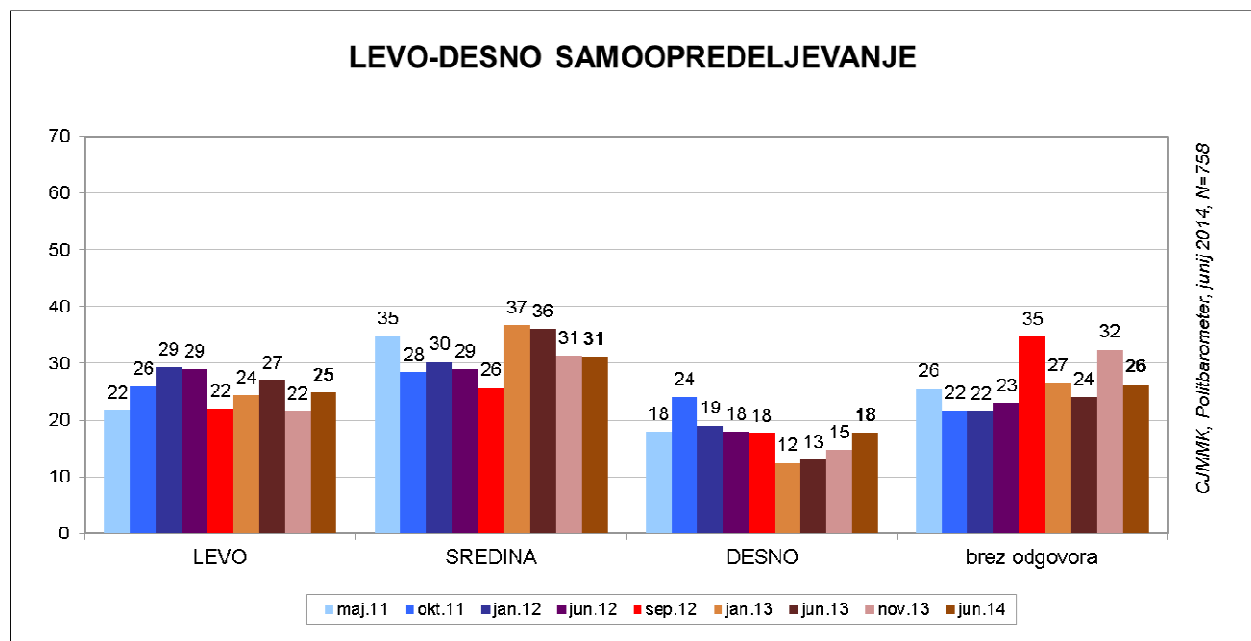
V tem delu poročila bomo prikazali rezultate zadnje meritve strankarskih opredeljevanj, ki vključujejo naslednje kazalce:

- levo-desno samo-opredeljevanje,
- projekcijo udeležbe na volitvah, predčasne volitve
- projekcijo volilnega ravnanja (volil bi)
- ugotavljanje strankarskih preferenc
- izbira med možnimi mandatarji
- strankarske preference skupaj (wskup) s preferencami za mandatarje (wskup/mandatarji)

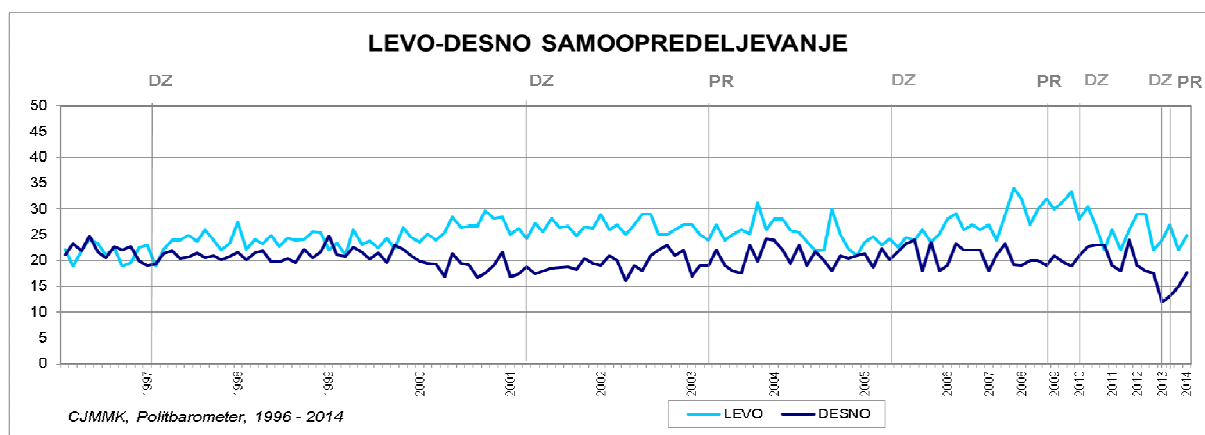
3.1 Levo-desno samo-opredeljevanje

V grafih od 25 do 27 so prikazani rezultati meritev in analiza levo-desnega samoopredeljevanja. Tokratna meritev v primerjavi z rezultati meritev v obdobju januar 2010–junij 2014 pokaže, da delež levo opredeljenih (25%) sicer niha, vendar ostaja na povprečju (25%). Podobna, a tem nasprotna gibanja, opazimo pri desnem samo-opredeljevanju, ki prav tako niha in dosega povprečno 18%, natančno toliko kot ob tokratni meritvi. Tokratna meritev torej ostaja na ravni povprečja.

Graf 25

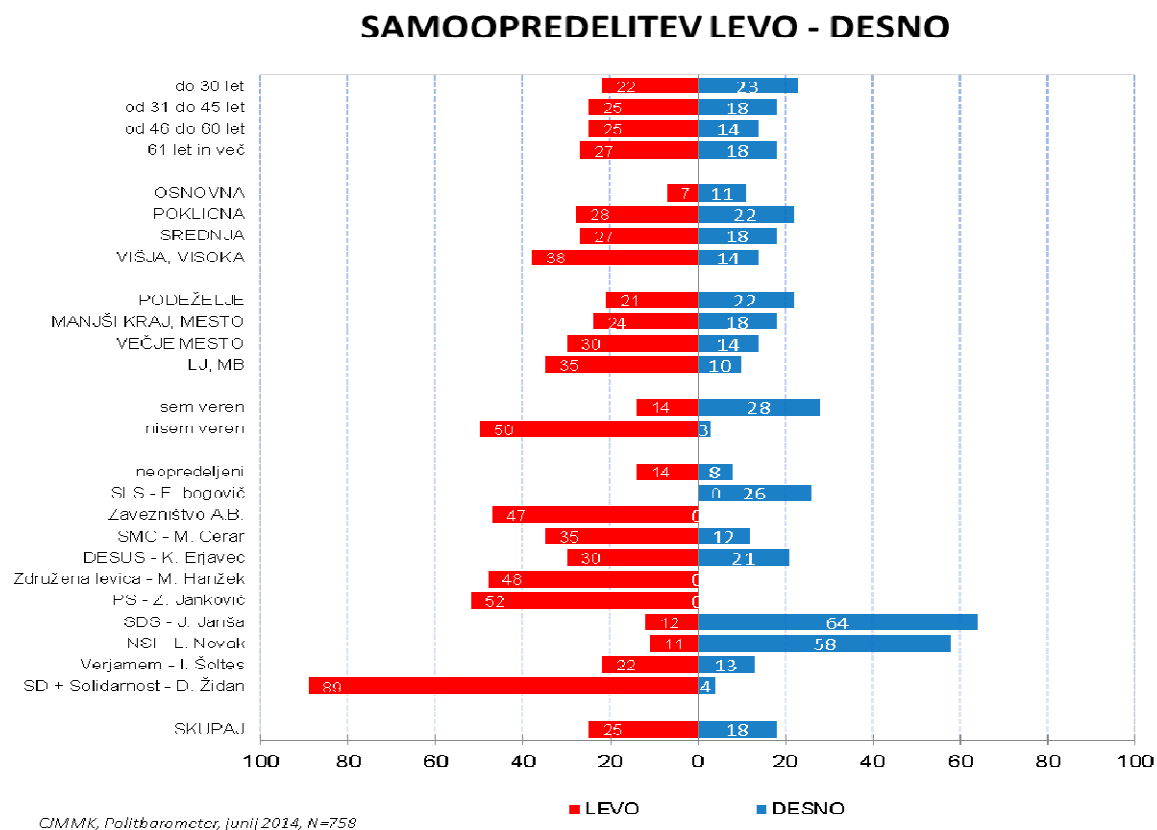

Graf 26

Dolgoletne primerjave (graf 26) levo-desnega samoopredeljevanja potrdijo ustaljenost le-tega. Strukturna analiza (graf 27) pokaže, da s povečanim deležem levo samo-opredeljenih izstopa preferenčna skupina SD (89%), z večjim deležem desno samoopredeljenih pa preferenčni skupini SDS (64%) in NSI (58%). Povečan delež levo opredeljenih opazimo pri nevernih (50%) ter višje in visoko izobraženih (38%), povečan delež desno opredeljenih pa med vernimi (28%) itd.

Graf 27

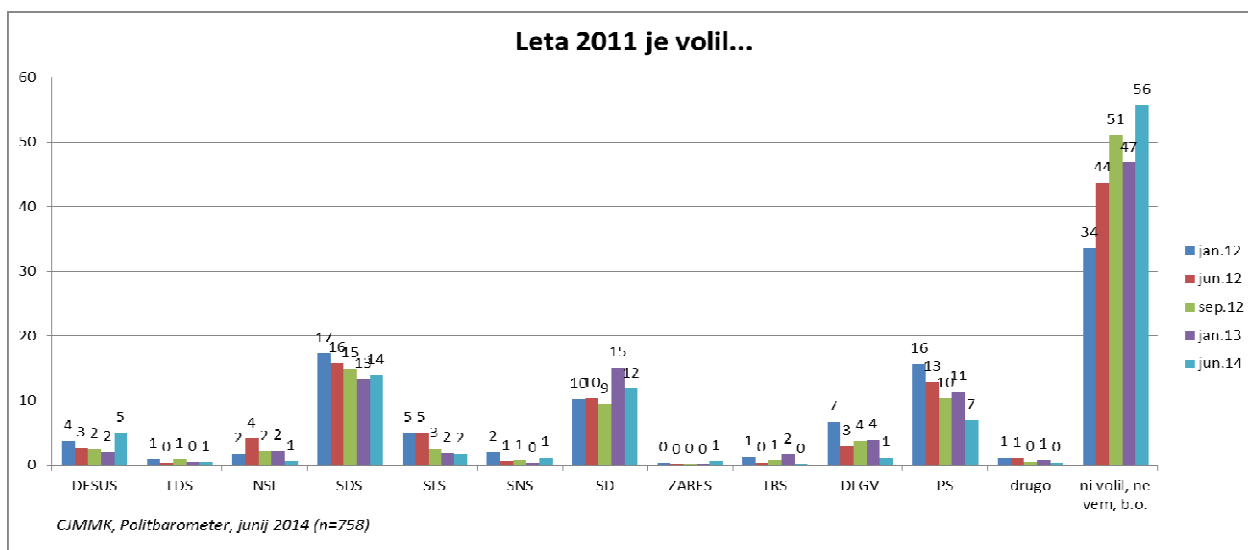

3.2 Pretekla volilna opredeljevanja

V okviru longitudinalnega programa PB vseskozi respondente sprašujemo tudi o volilnem ravnanju ob zadnjih volitvah. Tokrat smo torej spraševali o volilnem ravnanju na predčasnih volitvah leta 2011. Odgovori v prikazu januar 2012–junij 2014 so prikazani v grafu 28.

Očitno je, da respondenti aktualne izpovedi o preteklih volilnih ravnanjih prilagajajo aktualnim političnim potekom. To se še posebej pokaže v postopnem hitrem upadanju deleža »preteklih volivcev« Pozitivne Slovenije (iz 16% v juniju 2012 na vsega 7% v juniju 2014). Izpoved o volitvah SDS v vseh časovnih presekih ustreza dejanski volilni moči stranke (od 17% do 14%). Sorazmerno slab volilni rezultat SD na volitvah 2011 pa se giblje v obsegu od 10% do 15%. Vse to govori o tem, da je ta indikacija bolj kot izjava o preteklem volilnem ravnanju kazalec trdnosti oz. netrdnosti strankarskega opredeljevanja. To še posebej ilustrira pobeg od Pozitivne Slovenije, verjetno v neopredeljenost oz. k strankarskim privlačnim novincem. O tem v nadaljevanju.

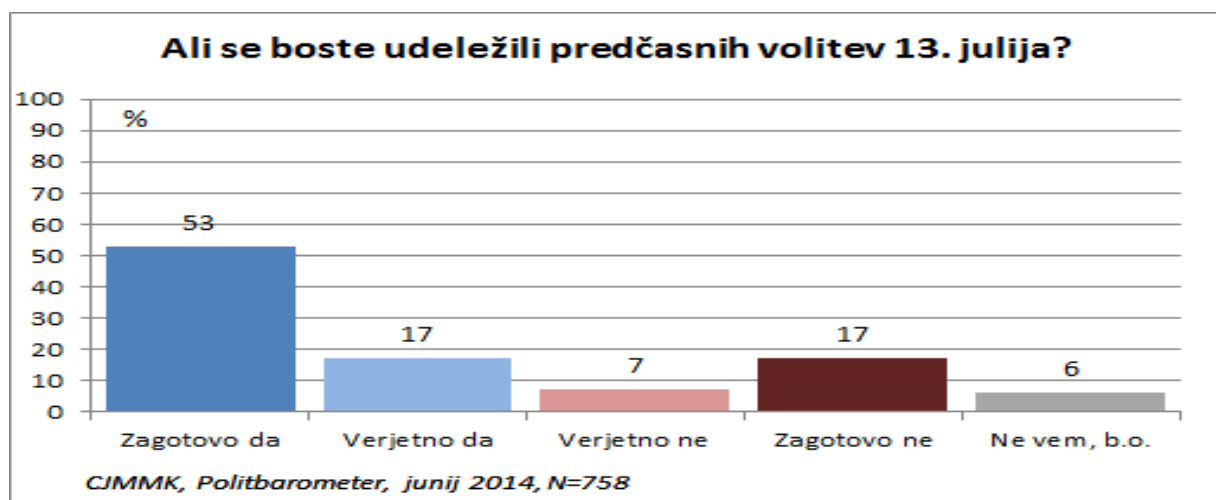
Graf 28

3.3 Udeležba na volitvah

Graf 29 prikazuje odgovore na vprašanje »Ali bi šli na volitve?«. Doslej se je vselej izkazalo, da odzivi na to vprašanje presegajo dejansko raven volilne aktivacije, ki tendenčno upada. Ob tokratni junijski meritvi je na vprašanje o udeležbi na volitvah »zagotovo da« odgovorilo 53%, »verjetno da« pa 17% respondentov.

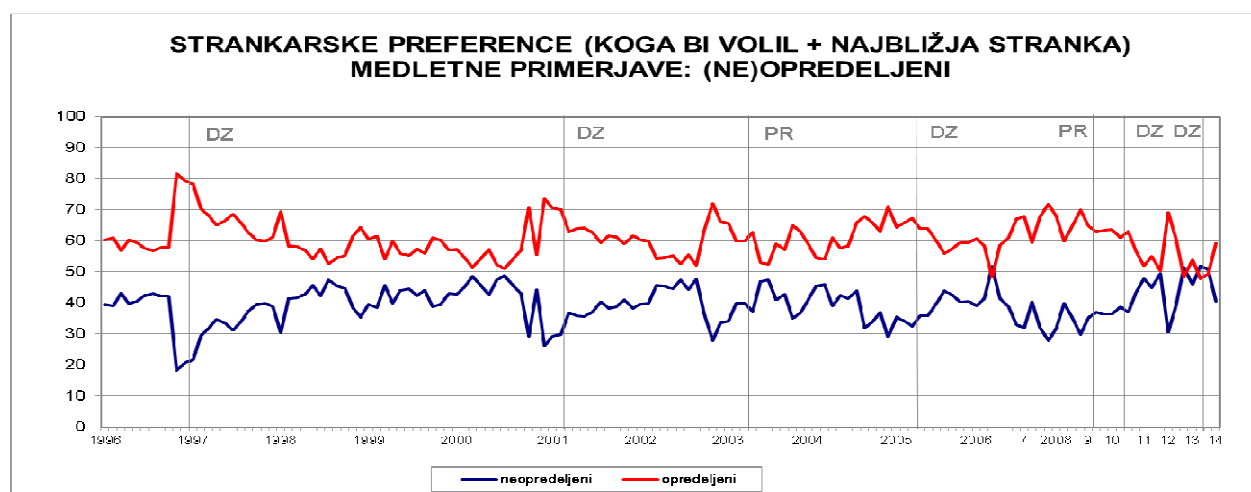
Graf 29

3.4 Volil bi

Odgovori na vprašanje »Za katero stranko bi volili?« (če bi bile prihodnjo nedeljo volitve) so prikazani v grafu 30. Bližnji medčasovni prikaz za obdobje maj 2011– junij 2014, v katerem smo opravili devet meritev PB, nakazuje izrazito dinamiko strankarskega opredeljevanja. Aktualni presek (junij 2014) kaže na približevanje datumu predčasnih volitev. Tako delež strankarsko neopredeljenih upade na nekako dve petini vseh.

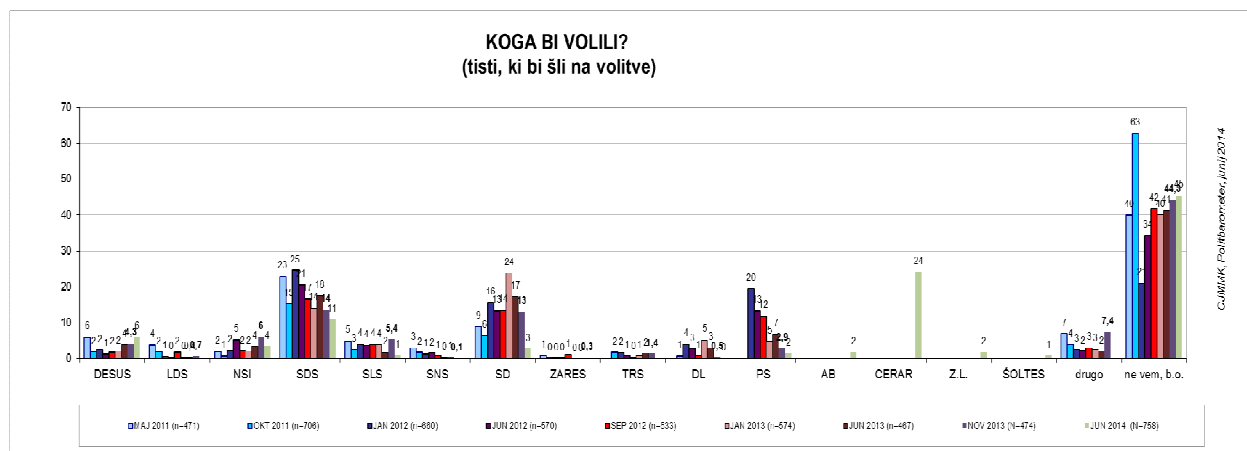
Graf 30

V grafu 31 so prikazane »volilne izbire« znotraj skupine »bi šel na volitve«. V vrhu se znajde nova stranka SMC, značilno pod njo SDS in vse preostale stranke z neznatnimi deleži. Predvsem je očitno, da na točki pred vstopom v formalno volilno kampanjo skoraj polovica vseh respondentov še ni strankarsko opredeljena, če pa je, je usmerjena k eni novi stranki z

novim obrazom. Na ravni indikacije »volil bi« se torej prostor povsem izprazni. Izjema pri tem je le stranka SDS, medtem ko SMC določa nove visoke gabarite.

Graf 31

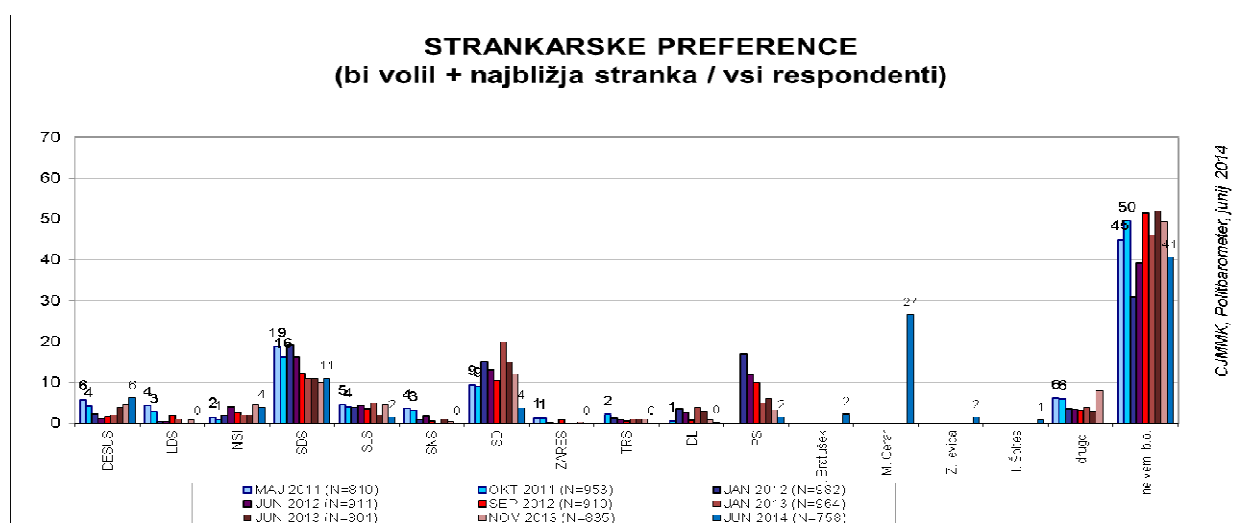
3.5 Strankarske preference

Strankarske preference so indeks, ki vključuje odgovore na vprašanja »volil bi« in »najbližja mi je«.

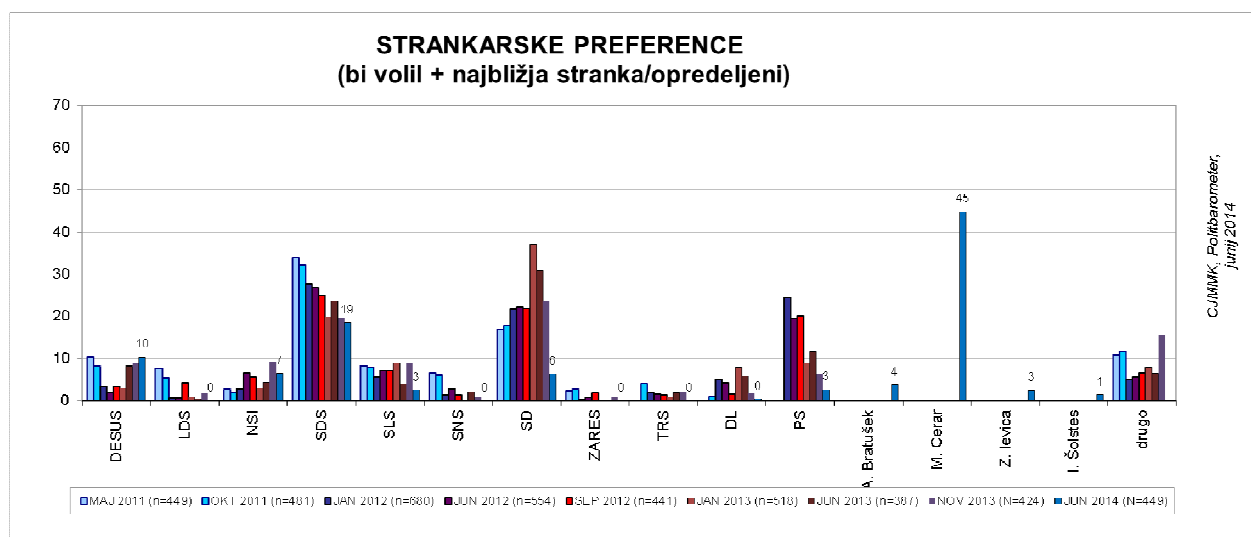
Na osnovi tokratnih rezultatov (junij 2014) je med vsemi respondenti preferenčno opredeljenih 56% respondentov. Opredeljenost je na tej ravni glede na časovno točko (tri tedne) pred volitvami izredno nizka. Razporeditev strank ustreza predhodno prikazani razporeditvi (»volil bi«). Zdi se, kot da je v polje strankarskega opredeljevanja udaril cunami.

Podobno, vendar še bolj izostreno sliko strankarskega opredeljevanja dobimo, ko izločimo strankarsko neopredeljene.

Graf 32

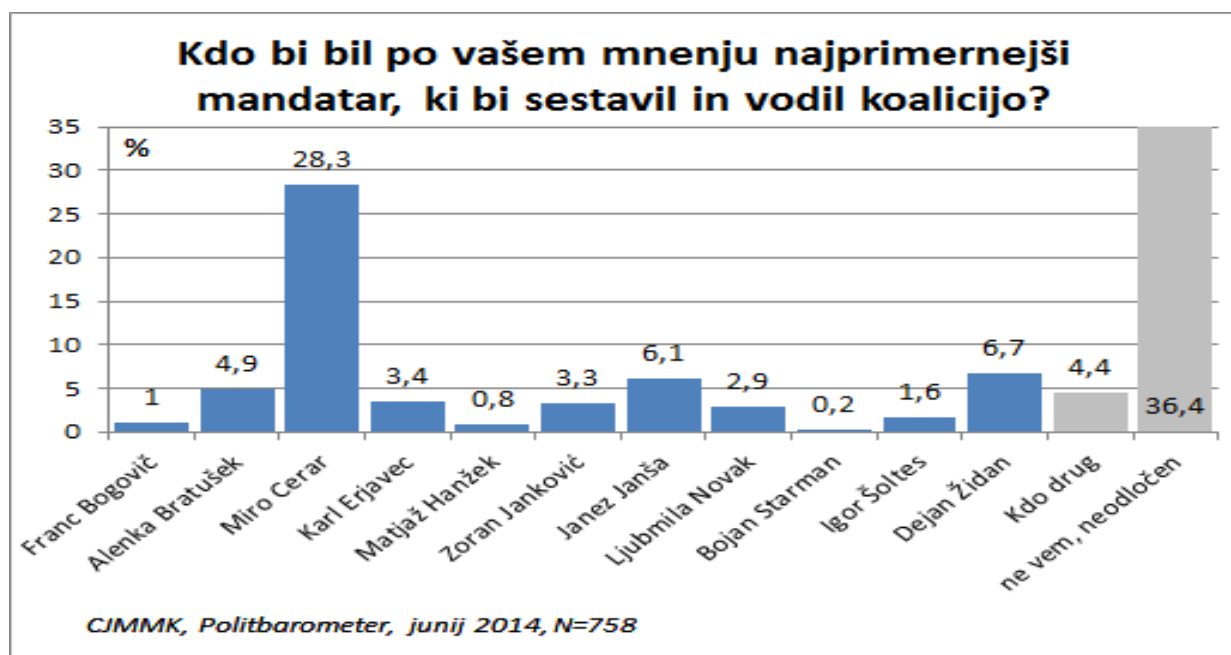
Graf 33

3.6 Izbire med možnimi mandatarji

Graf 34 govori sam po sebi. V celoti se ponovi vtis na osnovi meritev »volil bi« in strankarske preference. Pri tem je morda zanimivo le to, da navajanje možnih mandatarjev predsednikov posameznih strank rahlo presega preferenčno podporo strank. To velja za Dejana Židana, pa tudi za Alenko Bratušek, Zorana Jankovića in Mira Cerarja. Navajanje Janeza Janše kot primernega mandatarja pa značilno zaostaja za izražanjem strankarskih preferenc.

Graf 34

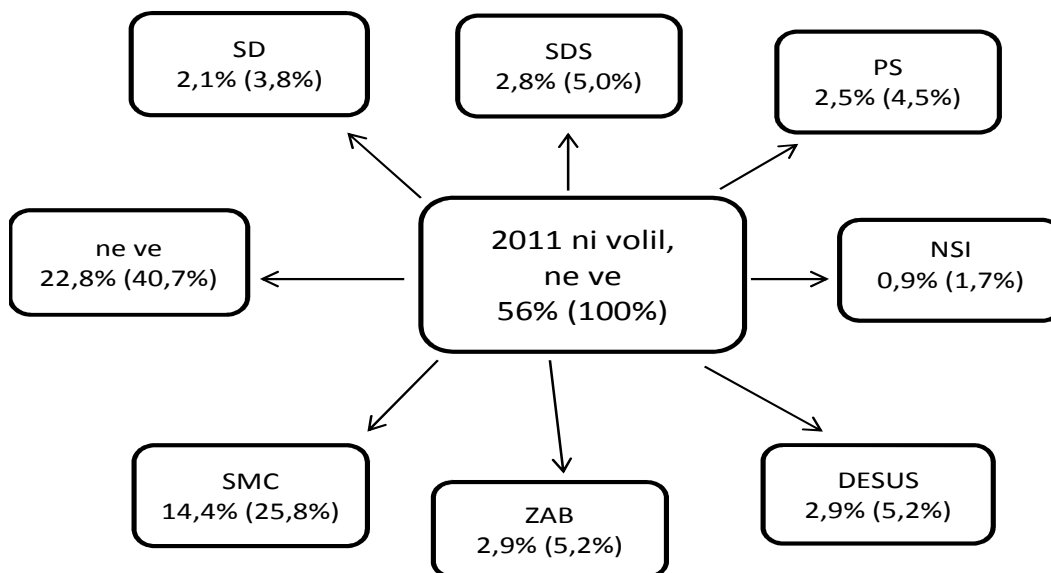
4.0 Preferenčna opredeljevanja: prehajanje med strankami

Domnevne prehode med strankami ilustrirajo prikazi v shemah od 1 do 8. Za ilustracijo oz. pojasnitev je najbolje, da se ustavimo pri shemi 1. Iz meritve PB junij sledi, da je 56% vseh vprašanih na vprašanje »Katero stranko so volili leta 2011«, odgovorilo, da niso volili oz. da ne vedo, katero so volili. Po dejanskih rezultatih volitev 2011 in »priznanih« deležih volivcev PS lahko sklepamo, da se med neopredeljenimi (ni volil, ne ve) »skriva« znaten del bivših volivcev Pozitivne Slovenije. Podobno ugotovitev nakazujejo tudi meritve iz časa pred zadnjimi predčasnimi volitvami (2011), ko je ostal prikrit velik del bivših volivcev SD, ki so se tedaj opredeljevali kot neopredeljeni, izbirali pa so PS.

Ti nerazpoznavni »nevolivci« 2011 se preferenčno opredeljujejo takole: večji del (40,7%) jih ostane neopredeljenih, druga največja skupina (25,8%) izbira SMC, preostali pa se enakomerno razporejajo med ZAB, DESUS, PS, SDS in SD. Na osnovi tega bi lahko sklepali, da SMC črpa svojo podporo predvsem med neopredeljenimi, ki pa so po svojem preteklem volilnem ravnanju v veliki meri levi (bivši volivci PS oz. 2008 SD in pred tem LDS).

Shema 1

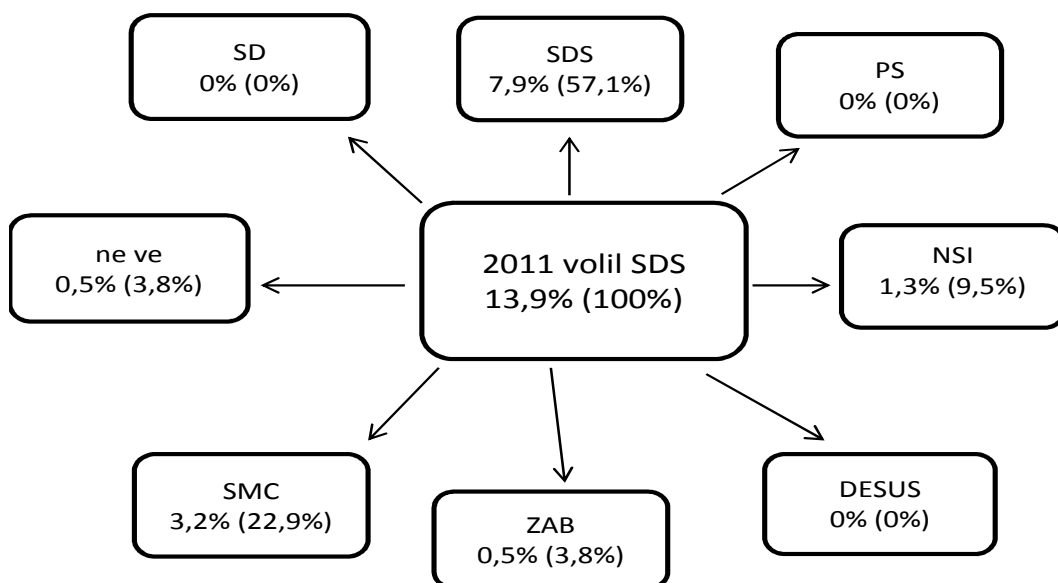
Kako se junija 2014 strankarsko razporejajo respondenti, ki leta 2011 niso oz. ne vedo, kako so volili

Shema 2 ilustrira, kako se skupina, ki je leta 2011 volila SDS, aktualno razporeja med strankami. Seveda jih je daleč največ (57,1%) razvrščenih k SDS. Značilen delež (kar 22,9%) pa prehaja k SMC. Vse ostalo je bolj ali manj zanemarljivo. Tudi ta preizkus potrди visoko konsistentnost opredeljevanja za SDS.

Shema 2

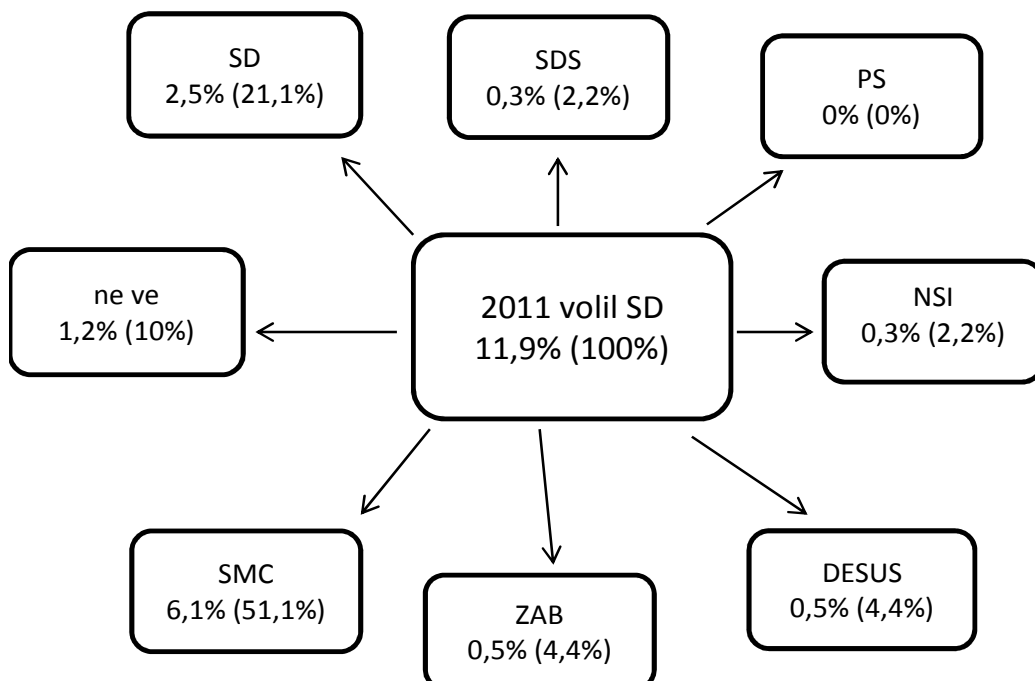
Kako se junija 2014 strankarsko razporejajo respondenti, ki so leta 2011 volili SDS

Shema 3 predvsem pokaže nizko konsistentnost preferenčne skupine SD (le 21,1%). Le petina (21,1%) tistih, ki pravijo, da so 2011 volili SD, se ob tokratni meritvi preferenčno opredeli za SD. Daleč največ (51,1%) pa jih iz tega preferenčnega prostora skozi domnevni levi izhod pobegne k SMC. Slab mesec pred volitvami je volilno podporno okolje SD v razkroju.

Shema 3

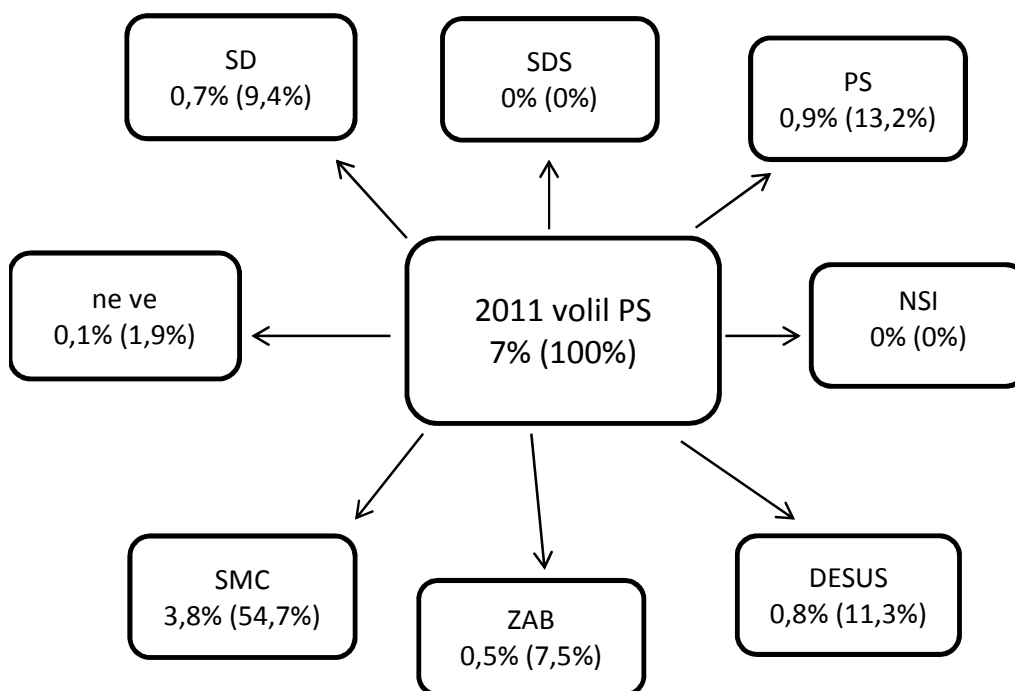
Kako se junija 2014 strankarsko razporejajo respondenti, ki so leta 2011 volili SD

Shema 4 ilustrira razpad volilnih podpor PS. Majhna skupna (7%) respondentov, ki »priznajo«, da so 2011 volili PS, se pretežno (54,7%) razporedi k SMC; PS ostane »zvestih« le sedmina (13,2%). Ostali pa prebegnejo še k DESUS (11,3%) in SD (9,4%).

Shema 4

Kako se junija 2014 strankarsko razporejajo respondenti, ki so leta 2011 volili PS

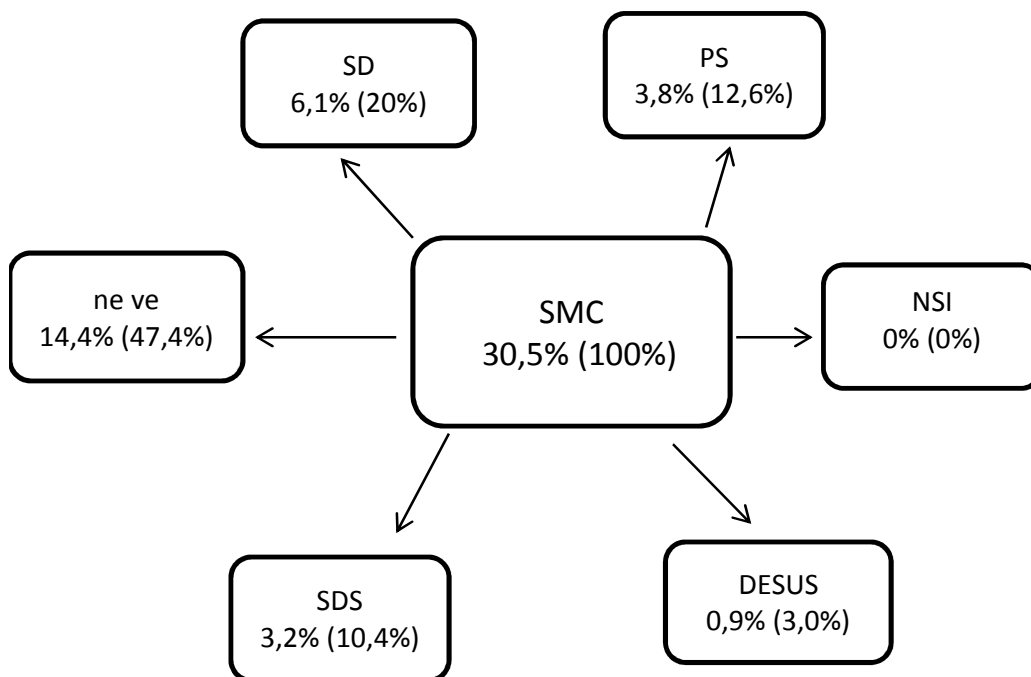

Sheme 5 do 8 ilustrirajo nasprotne poteke: pokažejo, od kod se rekrutirajo aktualni podporniki strank SMC, SDS, DESUS in SD.

Če vzamemo v izhodišče aktualno preferenčno podporo SMC (100%), potem vidimo, da je večina (47,4%) preferentov prešla iz neopredeljenosti k SMC, da je SMC značilno velike »prispevke« dobila še od SD (20%), PS (12,6%) in SDS (10,4%). Očitno je, da SMC črpa pretežno med tradicionalno levo opredeljenimi volivci, ki so uvrščeni v skupino neopredeljenih (volil 2011) oz. med bivše volivce SD in PS. Po svojem izvoru je torej preferenčno telo SMC pretežno levo. To pokaže tudi strukturna analiza na razsežju levo-desnega opredeljevanja. Seveda pa so preostale majhne preferenčne skupine SD in nekatere druge še bolj »levo«.

Shema 5

Od kod prihajajo preferenti SMC?

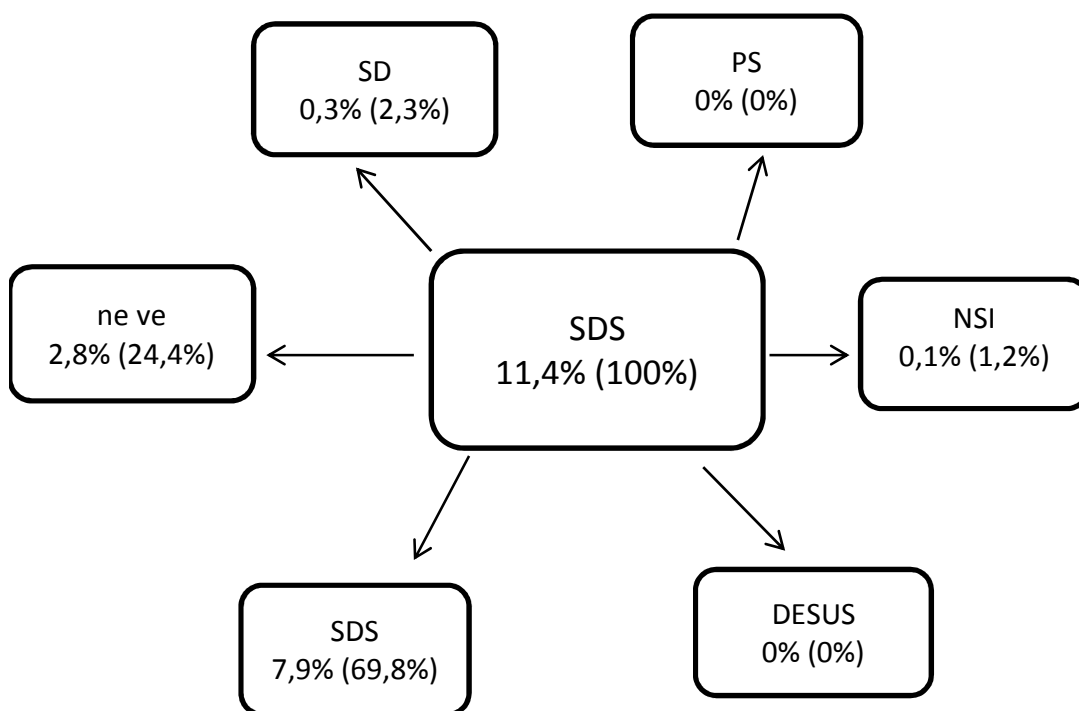

Podobno so v shemah 6 do 8 prikazani izvori preferenčnih skupin:

- skupina SDS (shema 6), ki predvsem črpa »iz same sebe«, le potrjuje visoko konsistentnost te preferenčne skupine;
- skupina DESUS (shema 7), ki črpa predvsem iz neopredeljenih in bivših volivcev DESUS-a; za to skupino je značilno, da se vedno znova obnavlja v obsegu preferentov DESUS-neopredeljeni. Ta skupina se torej glede na demografske značilnosti vsakokrat obnavlja;
- skupina SD (shema 8), ki se do polovice (46,3%) samoobnavlja in vendar značilno (39,0%) črpa iz bazena neopredeljenih).

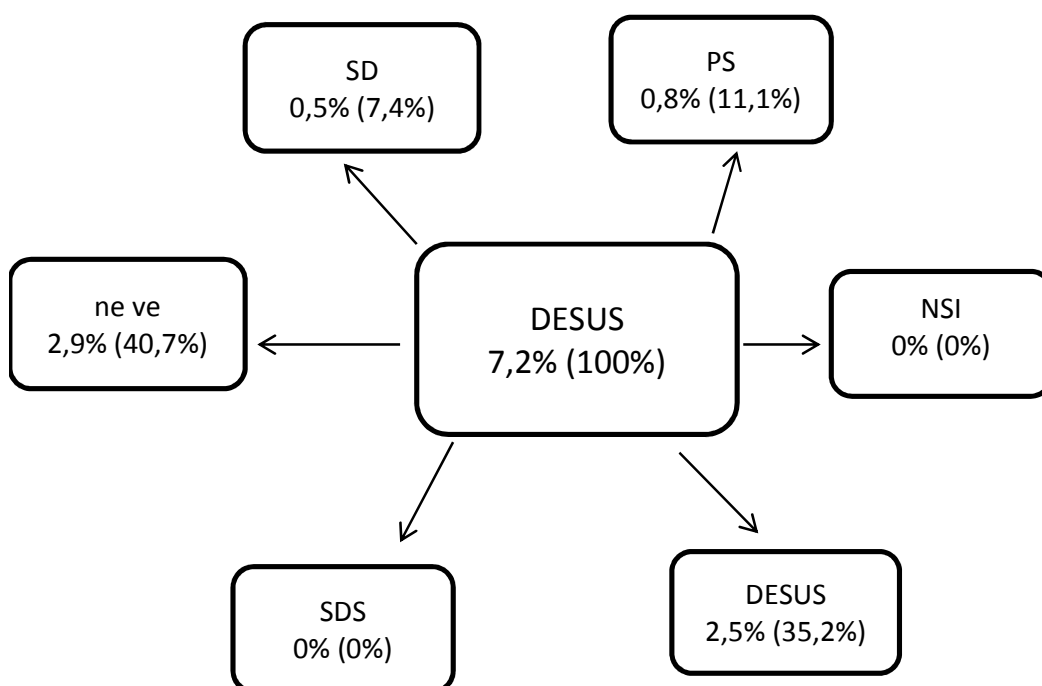
Shema 6

Od kod prihajajo preferenti SDS?

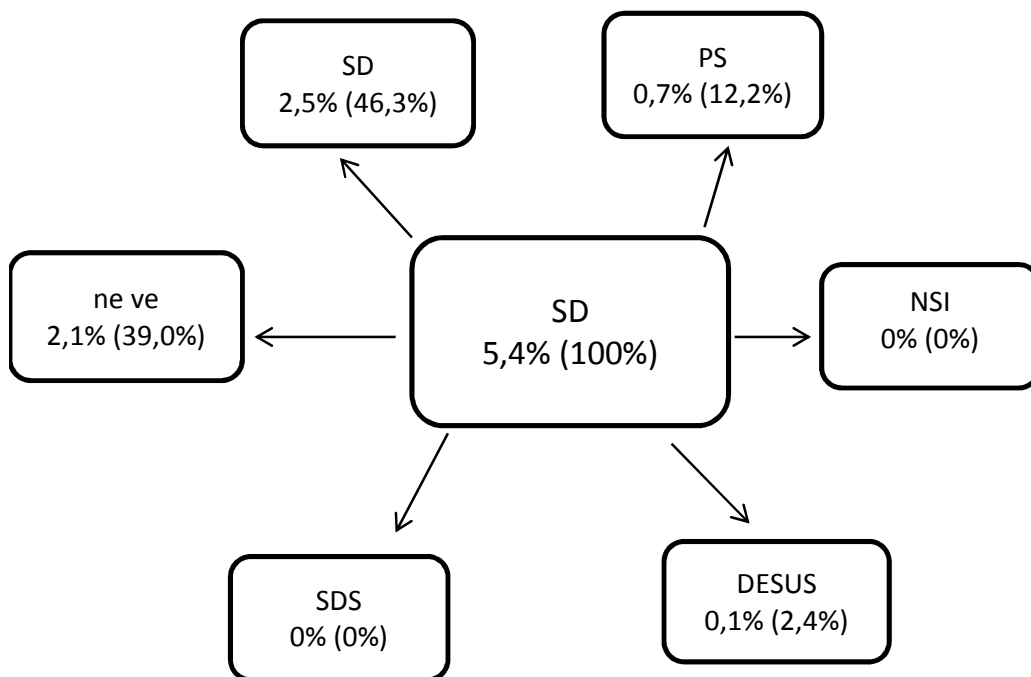
Shema 7

Od kod prihajajo preferenti DESUS?

Shema 8

Od kod prihajajo preferenti SD?

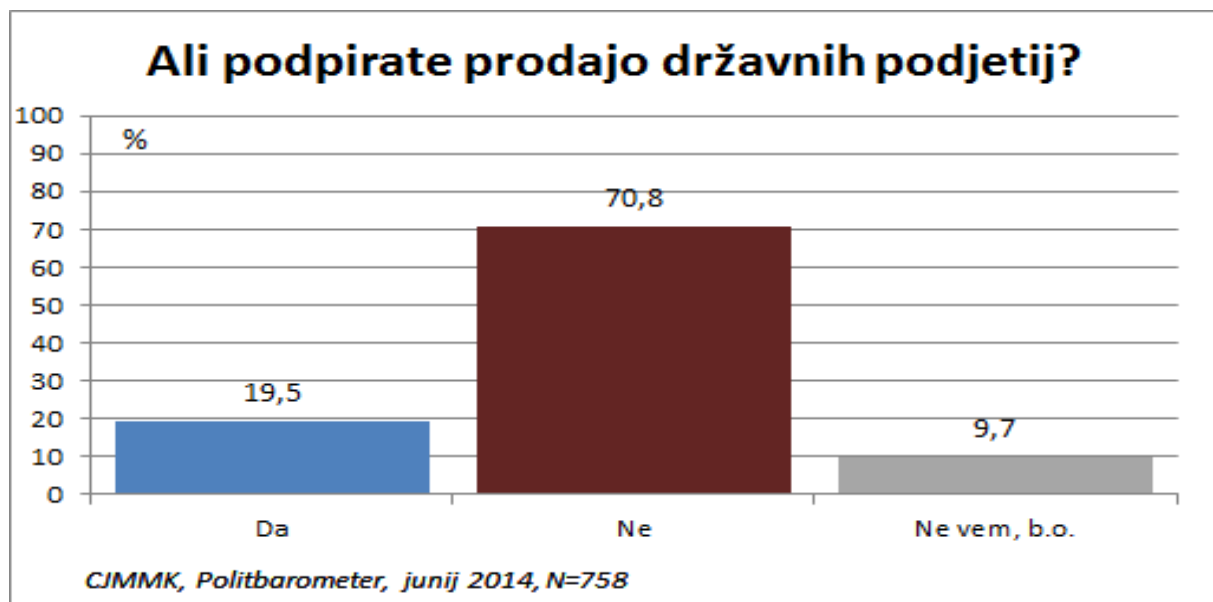

V shemah 1 do 8 prikazani »prehodi« so analitična igra z omejeno veljavo. Lahko bi rekli, da so fikcija, saj za navajanje preteklih ravnanj velja predvsem pozabljanje in prilagajanje, za aktualne napovedi (preference) pa velika mera negotovosti. Vtis, ki ga pušča celotno gradivo tokratne PB meritve, predvsem kaže na veliko stisko, nesigurnost, zadržanost... volilnega telesa. Končno sliko ponazarja beg k »novemu obrazu« in strnjenost majhne skupine okoli voditelja. Kakšen bo izid tokratnih volitev na demokratične procese in iskanje izhodov iz krize?

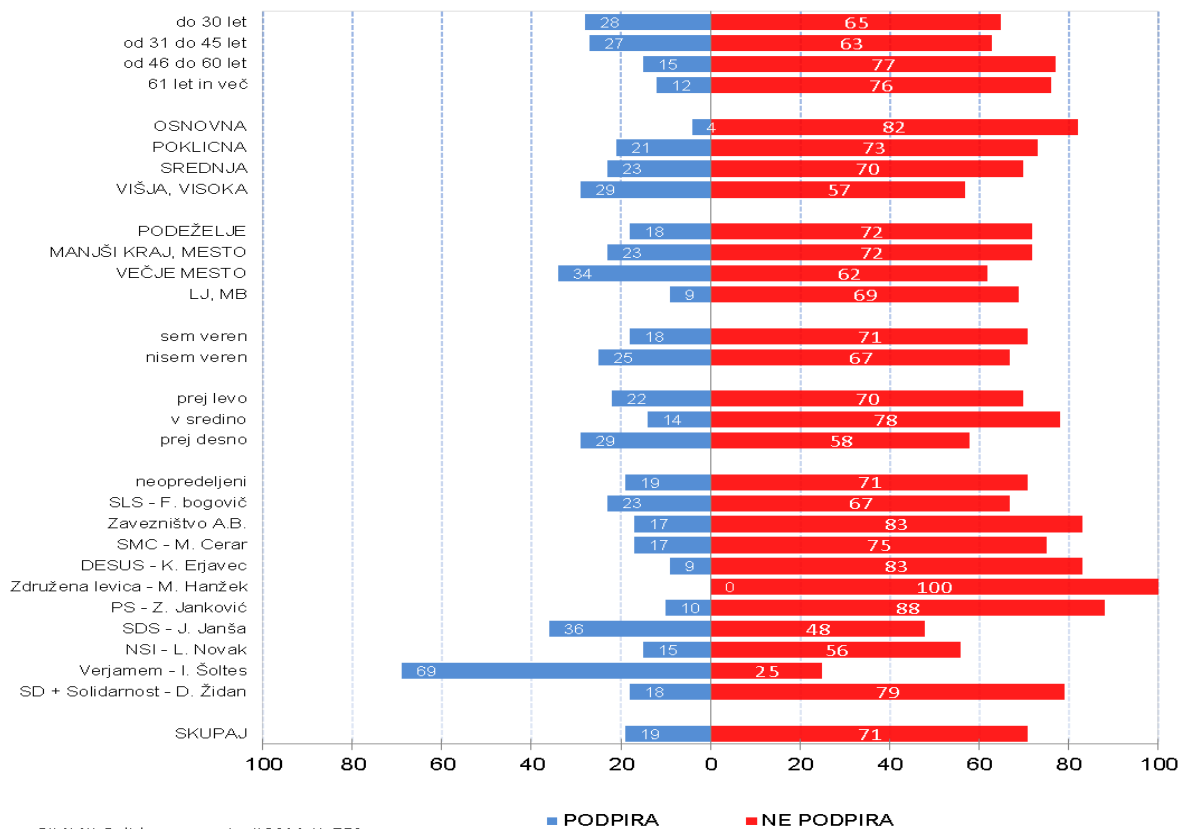
5.0 Aktualno vprašanje: prodaja državnih podjetij

V tokratni meritvi smo zastavili naslednje vprašanje: »Na podlagi zahteve EU se izvaja program prodaje pomembnih državnih podjetij (npr. Mercator in Telekom). Ali prodajo teh podjetij podpirate, ali ne?«. Iz grafov 35 in 36 je vidna večinska (70,8%) opredeljenost proti prodaji državnih podjetij. Analiza pokaže, da vse relevantne skupine z veliko večino zavračajo prodajo npr. Mercatorja in Telekoma. To velja tako za vse starostne, izobrazbene in nazorske skupine. Tudi med mlajšimi in najmlajšimi, kjer je dopustnost prodaje najvišja (27%; 28%), je nasprotovanje prodaji (65%; 63%) prevladujoče. Podobno velja tudi za izobrazbene skupine, kjer se npr. med višje in visoko izobraženimi delež podpornikov prodaje vzpenja do slabe tretjine (29%), a je nasprotnikov še vedno dvakrat več (57%). Tudi vpliv nazorske opredeljenosti ne daje drugačne slike. Med desno opredeljenimi jih je dvakrat manj (29%) za prodajo kot proti prodaji (58%) itd.

Graf 35

**NA PODLAGI ZAHTEVE EU SE IZVAJA PROGRAM PRODAJE POMEMBNIH
DRŽAVNIH PODJETIJ (NPR. MERCATOR IN TELEKOM).
ALI PRODAJO TEH PODJETIJ PODPIRATE ALI NE?**

CJMMK, Politbarometer, junij 2014, N=758